

RISIKO – OG KAPITALSTYRING

Redegjørelse i henhold til pilar 3 2022

INNHold

KONSERNDIREKTØR RISIKOSTYRINGS OPPSUMMERING AV ÅRET	4
STYRETS RISIKOERKLÆRING	7
1. OM DENNE RAPPORTEN.....	11
2. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 SR-BANK	12
2.1 Overordnet risikoeksponering	12
2.2 Prosess for risiko- og kapitalstyring (ICAAP)	12
2.3 Roller og ansvar	16
2.4 Risikokultur	18
3. KAPITALSTYRING.....	19
3.1 Ansvarlig kapital	19
3.2 IRB-systemet	19
3.3 Kombinerte bufferkrav	21
3.4 Faktisk kapitaldekning	21
3.5 Uvektet kjernekapitalandel	22
4. KREDITTRISIKO	23
4.1 Generelt om kredittrisiko.....	23
4.2 Utvikling i kredittrisiko	23
4.3 Styring og kontroll av kredittrisiko	24
4.4 Måling av kredittrisiko	26
4.5 Risikoklassifiseringssystemet	27
4.6 Sikkerheter og andre risikoreducerende tiltak.....	30
4.7 Sammenligning av risikoparametere med faktisk utfall.....	33
5. MOTPARTSRISIKO	37
5.1 Generelt om motpartsrisiko	37
6. MARKEDSRISIKO.....	38
6.1 Generelt om markedsrisiko	38
6.2 Markedsrisiko, herunder spreadrisiko obligasjoner og sertifikater.....	38
6.6 Verdipapirrisiko aksjer	40
7. OPERERASJONELL RISIKO	42
7.1 Styring av operasjonell risiko	42
7.2 Måling av operasjonell risiko	42
7.3 Utvikling i operasjonell risiko.....	42
7.4 Uønskede hendelser	42
8. LIKVIDITETSRISIKO	44
8.1 Generelt om likviditetsrisiko	44

8.2 Styring og måling av likviditetsrisiko	44
9. EIERRISIKO	46
9.1 Styring av eierrisiko	46
9.2 Generelt om eierrisiko	46
10. FORRETNINGSRISIKO	47
11. OMDØMMERISIKO	47
13. KLIMARISIKO	48
14. COMPLIANCERISIKO (ETTERLEVELSE)	49
14.1 Styring av compliancerisiko	49
15. FORKORTELSER OG DEFINISJONER	50
VEDLEGG	51

KONSERNDIREKTØR RISIKOSTYRINGS OPPSUMMERING AV ÅRET

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 SR-Bank skal skape finansiell og strategisk merverdi gjennom:

- En god risikokultur
- En tydelig kontroll- og styringsstruktur som fremmer uavhengighet
- En god forståelse og styring av risikoene som driver inntjening og tap
- Å unngå at enkelthendelser skader konsernets finansielle stilling
- Prising av produkter og tjenester basert på underliggende risiko
- Effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse som gjenspeiler valgt risikoprofil

Frode Bø, Konserndirektør Risikostyring

Året 2022 ble i stor grad preget av Russlands invasjon av Ukraina og de globale effektene av denne konflikten. Ni måneder etter invasjonen er det ingenting som tyder på at en løsning er i sikte, og krigen forventes å bli langvarig. Denne konflikten, i kombinasjon med flere nedstengninger i Kina på grunn av koronapandemien, har gitt forstyrrelser i verdikjeder, energiknapphet og en betydelig økning i råvarepriser. I tillegg arbeider verdenssamfunnet målrettet for å nå Parisavtalens klimamålsettinger for å hindre en global klimakrise.

Summen av dette har gitt høy inflasjon i store deler av verden, med påfølgende økninger av styringsrentene i et forsøk på å bekjempe inflasjonen.

Samlet sett har dette gitt en betydelig usikkerhet i makrobildet, og konsernet har som følge av dette utarbeidet flere scenarier og stresstester for å forstå bredden og dybden i potensielle utfallsrom. Arbeidet bidrar til en bedre forståelse av konsernets risikoeksponering og eventuelle sårbarheter i de ulike utfallene som grunnlag for aktuelle nye risikoreducerende tiltak. Dette arbeidet viser at SpareBank 1 SR-Bank har god soliditet og likviditet til å tåle betydelige negative utfall.

På bakgrunn av det usikre makrobildet har konsernet hatt en tett oppfølging av kreditteksponeringene. Utover den løpende porteføljeovervåkingen gjennom ulike systemer for porteføljestyring og early warning, har det i inneværende års arbeid vært mye fokus på henholdsvis ettervirkningene av pandemien, og i særlig grad konsekvensene av den pågående konflikten i Ukraina.

Bedriftsmarkedsdivisjonene har gjennomført flere stresstester på kundenivå for i størst mulig grad å identifisere kunder som trenger tett oppfølging, og bidra til at kundene får gode finansielle råd i krevende tider.

Det er også foretatt en særskilt gjennomgang av bedriftsmarkedsporteføljen både for å identifisere engasjementer med virksomhet som rammes av sanksjoner mot Russland og Belarus, og for å avdekke engasjementer som potensielt kan få likviditetsutfordringer som følge av et mer krevende makrobilde. I denne sammenheng har det også vært et forsterket fokus på løpende overvåking av utviklingen i søknader om

avdragsutsettelse både i bedriftsmarkedet og personmarkedet.

Misligholdsutviklingen følges tett, og det er så langt ikke registrert vesentlige utslag verken i det kortsiktige eller langsiktige misligholdet. I personmarkedet er misligholdet på historisk lave nivåer.

Risikoen for hvitvasking har fått en langt mer fremtredende plass i kredittvurderingene, og de interne kravene til grundige AML-vurderinger i den løpende kredittgivingen er skjerpet. Det er også skjerpede krav i kredittgivingen til ESG-vurderingene, godt hjulpet av et mer raffinert rammeverk for å avdekke denne type risiko. Det er gjennom året også lagt ned et betydelig arbeid for å oppgradere det overordnede rammeverket for kredittrisikostyring, i første rekke som en tilpasning til økte interne krav knyttet til den løpende kredittgivingen.

Datasikkerhet og cyberrisiko har stått høyt på agendaen i 2022. Generelt vurderes SpareBank 1 SR-Bank å ha god sikkerhet og har lagt ned en betydelig innsats i å opprettholde og forbedre operasjonell motstandsdyktighet og kriseberedskap knyttet til relevante trusselscenarioer. I løpet av 2022 har det blitt gjennomført flere krise- og beredskapsøvelser i eget konsern og i samarbeid med SpareBank 1 alliansen. Trusselbildet er fremdeles preget av høy usikkerhet som følge av krigen i Ukraina. Angrepsteknikkene som benyttes av partene er teknikker som SpareBank 1 SR-Bank har arbeidet systematisk med å forhindre over flere år. Samtidig utsettes konsernet, bransjen og landet for øvrig av mer sammensatte trusler fra aktører som ønsker å utfordre vår sikkerhet. Dette understrekes i Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) sin trusselrapport for 2023, hvor det fremheves at det blir stadig vanskeligere å se hendelser i sammenheng, og at saker som kan virke små, i en større helhet kan utgjøre en stor risiko. For å møte dette trusselbildet må blikket løftes og hendelser og trusler må ses i sammenheng, utover eget konsern og utover egen bransje. Det nyetablerte nasjonale etterretnings- og sikkerhetscenteret (NESS) vil her få en viktig rolle fremover.

Bærekraft, og særlig klimarisiko, har stått høyt oppe på agendaen også i 2022.

SpareBank 1 SR-Bank har mål om netto null utslipp i 2050 og skal finansiere og tilrettelegge for 50 milliarder kroner i bærekraftige aktiviteter innen 2030. Konsernet har i løpet av 2022 etablert et Rammeverk for Bærekraftig Finansiering, som utgjør regelverket for å definere lån som henholdsvis grønne eller bærekraftslinkede. Dette rammeverket er et sentralt verktøy i forbindelse med BM Storkundes målsettinger for grønn og bærekraftig finansiering fram mot 2030.

Konsernet har i 2022 i et SpareBank 1-alliansesamarbeid utviklet og også tatt i bruk et nytt rammeverk og ny scoringsmodell for vurdering av bærekraftsrisiko (ESG-score) som benyttes i forbindelse med kredittinnvilgelse og fornyelse av bedriftskunder med konsolidert eksponering over 10 millioner kroner. Rammeverket inneholder evalueringskriterier for flere spesifikke bransjer, inkluderer iboende risiko per bransje. Erfaringene med rammeverket er så langt god, og det viser en god rangering av kundene. Konsernet forventer at kundeansvarlige bruker mer tid på ESG-analysene, og at evalueringskriteriene danner rammen for en kundedialog rundt disse temaene. Målet med scoringen er å vurdere kundens bærekraftsrisiko, samt hjelpe kunderådsgiver i dialogen med kunden om bærekraft. Konsernet sin overordnede ambisjon på bærekraft er å være kundens allierte i omstillingen. Derfor er det å knytte bærekraft inn i kundedialogen på en god måte et viktig suksesskriterium.

ESG-scoringen baserer seg på spørsmål innen de fire deltemaene fysisk klimarisiko (E), overgangsrisiko (E), sosiale forhold (S) samt eier- og selskapsstyring (G) og gir en delscore per deltema samt en totalscore. Dersom en kunde får en særlig lav ESG-score, er det et krav om at kunderådsgiver skal utarbeide en tiltaksplan for forbedring sammen med kunden.

Datafangst, kvalitetssikring, lagring og viderefremføring av ESG-risikodata til interne formål og til ekstern rapportering blir en stor utfordring som skal løses i et allianseprosjekt i samarbeid med SpareBank 1 Utvikling. Prosjektet har hatt oppstart høsten 2022 i form av et forprosjekt knyttet til databehov. Dette går fram til mars 2023. Forventningen er at

forprosjektet går over til å bli et mer langsiktig implementeringsprosjekt.

Siden SpareBank 1 SR-Bank er blant Norges tre største banker innebærer det fullskala rapporteringsplikt i Pilar 3-sammenheng også innen ESG-området. Dette betyr en betydelig utvidelse av rapporteringsbehovet i forhold til den mer begrensede rapporteringsplikten som følger av EU-taksonomien. Det forventes at kravene blir innført i norsk regelverk i løpet av første halvår 2023.

Det pågår en kontinuerlig utvikling av internkontroll og operasjonell risikostyring i konsernet. Operasjonell risikostyring inngår i all virksomhet og angår alle ansatte. Å tilrettelegge for gode risikovurderinger, og å drive opplæring innenfor dette området, er en viktig del av avdeling for risikostyring sitt arbeid. Konsernet gjennomfører jevnlig målinger av risikokulturen, gjennom et eget rammeverk som er utviklet i samarbeid med Universitet i Stavanger. Resultatene viser at det er en god risikokultur, hvor verdier, rammer og forventninger er godt kjent og etterleves og med en høy risikobevisthet i organisasjonen. Dette gjenspeiles i den løpende risikostyringen i konsernet, med god etterlevelse knyttet til registrering og behandling av vesentlige endringer gjennom konsernets PoPS prosess (endring i produkter, organisering, prosesser og systemer), registrering av uønskede hendelser og forbedringstiltak, og generelt mht. å fange opp og eskalere potensielle risikoer slik at det kan etableres risikoreduserende tiltak. Det jobbes aktivt med å legge til rette for og

styrke denne selvstendige risikostyringen i organisasjonen, hvor den enkelte leder og medarbeider tar ansvar for og styrer potensielle risikoer knyttet til sine oppgaver og ansvarsområder, støttet av enhetlige metoder, systemer og prosesser. Samtidig jobbes det systematisk i andre forsvarslinje med kartlegging og overvåking av det samlede risikobildet og med styring av konsernets aller største operasjonelle risikoer ved hjelp av skreddersydde metoder og rammeverk. I løpet av 2022 har det blitt gjennomført flere målrettede tiltak for å redusere konsernets risikoeksponering, da i særlig grad mot cyberrisiko og øvrig ekstern og intern kriminalitet.

SpareBank 1 SR-Bank har etablert gode prosesser for å sikre etterlevelse (compliance) av gjeldende regulatoriske krav og konsernets retningslinjer. I 2022 har det vært rettet særlig oppmerksomhet mot etterlevelse av hvitvasking- og sanksjonsregelverket, personvern (GDPR) og åpenhetsloven. Videre har IKT-forskriften hatt fokus, herunder arbeid med organisering og rammeverk for utkontraktering og leverandør oppfølging. Det har blitt arbeidet målrettet og systematisk med å implementere og videreutvikle kvalitetsystemet «Guiden». Systemet er et verktøy som omsetter lovkrav og føringer fra styret og ledelsen til operasjonaliserte krav for hva som skal gjelde i konsernet. Guiden bidrar til god styring og kontroll, bl.a. gjennom å synliggjøre styringsstruktur og forvalte konsernets styrende dokumentasjon.

STYRETS RISIKOERKLÆRING

Styret i SpareBank 1 SR-Bank har godkjent risikoerklæringen. Styret holdes løpende orientert om konsernets risikoutvikling. Konsernets risikovilje vurderes og vedtas årlig av styret sammen med andre relevante risikorammer innenfor blant annet kreditt-, markeds-, likviditets- og operasjonell risiko. Styret vurderer at konsernets risikostyring er god og godt tilpasset konsernets risikovilje og forretningsstrategi.

SpareBank 1 SR-Bank er en fremtidsrettet relasjonsbank som er til stede i lokalmiljøene der man møter folk og bedrifter. Konsernet har kontorer fra Bergen i vest til Oslo i øst. SpareBank 1 SR-Bank er et offensivt finanskonsern med nasjonal distribusjon. Som Norges nest største norskeide bank gir konsernet økonomisk kraft til vekst, verdiskaping og lønnsomhet for kundene, samfunnet og våre eiere. Konsernets hovedkontor ligger i Stavanger. Inkludert datterselskaper er det rundt 1.500 ansatte i SpareBank 1 SR-Bank.

Ved utgangen av 2022 hadde SpareBank 1 SR-Bank ca. 370 000 personkunder og 33 000 bedriftskunder.

Styret fastsetter årlig konsernets overordnede risikoevne og -vilje i en normalkonjunktur og ved alvorlige økonomiske tilbakeslag med blant annet måltall/rammer for lønnsomhet, største enkelttap, soliditet, likviditet, kredittkvalitet, finansiell rating og bærekrafting.

Konsernets faktiske og prognostiserte risikoeksponering målt mot vedtatte risikovilje følges opp kvartalsvis i risikoutvalget og styret. Scenarioanalyser og stresstester benyttes aktivt i dette arbeidet for å være best mulig forberedt dersom alvorlige økonomisk tilbakeslag eller andre alvorlige hendelser skulle inntreffe.

Konsernets risikoeksponering er innenfor rammene for risikoviljen fastsatt av styret, og det har ikke vært brudd på disse rammene i løpet av 2022.

Kreditt risiko styres gjennom rammeverket for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyling. Konsernets kredittstrategi består av overordnede kredittstrategiske rammer for å sikre en diversifisert portefølje og en tilfredsstillende risikoprofil. Hovedfokus i kredittgivningen skal være kundens betjeningsevne, og svak eller manglende betjeningsevne skal ikke kunne kompenseres med god sikkerhet.

De kredittstrategiske rammene setter krav og begrensninger knyttet til henholdsvis overordnet tapsprofil og porteføljekvalitet. Konsernet har et særskilt fokus på konsentrasjonsrisiko knyttet til eksponeringen mot store enkeltkunder og mot enkeltbransjer. For å unngå uønsket konsentrasjonsrisiko setter de kredittstrategiske rammene også begrensninger knyttet til eksponering og risikoprofil på porteføljenivå, og for ulike bransjer og enkeltkunder. Disse begrensningene kommer i tillegg til de rammer som reglene om store engasjementer fastsetter. De kredittpolitiske retningslinjene fastsetter minimumskrav som gjelder for alle typer finansiering, unntatt for engasjementer innvilget som ledd i utøvelse av særskilte kredittsikringsfullmakter. I tillegg til de generelle kredittpolitiske retningslinjene er det utarbeidet et sett av mer spesifikke kredittpolitiske retningslinjer knyttet til bransjer eller segmenter som kan innebære en særskilt risiko.

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser, men delegerer innen visse rammer kredittfullmaktene til konsernsjef, som igjen kan videredelegere disse innenfor egne fullmakter.

Det skal legges særlig vekt på at kundenes virksomhet er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, og at virksomheten har et langsiktig perspektiv. Konsernets policy for bærekraft er reflektert i de generelle kredittpolitiske retningslinjene, herunder stilles det krav til at all finansiering skal tilfredsstillende konsernets retningslinjer knyttet til miljø, samfunn og eierstyring og selskapsledelse. Konsernet har også

retningslinjer som understøtter konsernets policy for antihvitvasking (AML).

Konsernet har IRB-tillatelse fra Finanstilsynet og bruker kredittmodeller aktivt for risikoklassifisering, risikoprising, kapitalberegninger og porteføljestyling.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstyringen bygger på konservative rammer og gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Det er konsernets treasuryavdeling som har ansvaret for likviditetsstyringen, og avdeling for risikostyring overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

Konsernets utlån finansieres hovedsakelig med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld. Likviditetsrisikoen begrenses ved at verdipapirgjelden fordeles på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Markedsrisiko styres gjennom markedsrisikostrategien som definerer konsernets risikovilje. Strategien med tilhørende spesifikasjon av nødvendige risikorammer, rapporteringslinjer og fullmakter behandles og godkjennes av styret minimum årlig.

Markedsrisiko i SpareBank 1 SR-Bank relateres i all hovedsak til konsernets langsiktige investeringer i verdipapirer. I tillegg har konsernet en viss eksponering for markedsrisiko fra handelsaktiviteter i rente- og valutamarkedene, samt fra aktiviteter som understøtter ordinær innlåns- og utlånsvirksomhet. Konsernets markedsrisiko måles og overvåkes med bakgrunn i konservative rammer som fornyes og godkjennes av styret minimum årlig. Størrelsen på rammene fastsettes på bakgrunn av stresstester og analyser av negative markedsbevegelser. Konsernets eksponering overfor markedsrisiko er moderat.

Operasjonell risiko styres gjennom risikostrategien som årlig fastsettes av styret. Strategien inneholder konsernets risikovilje, med rammer for tillatt risikoeksponering og kvalitative kriterier for hendelser som anses å være utenfor styrets definerte risikovilje. Konsernet har en dynamisk tilnærming til styring av operasjonell risiko og gjennomfører

jevnlige analyser for å avdekke svakheter og nye eller endrede risikoer. Uønskede hendelser som inntreffer, registreres og følges opp systematisk for å hente ut læringseffekt og unngå gjentakelse, og styret mottar kvartalsvis rapport med oversikt over registrerte hendelser. Videre gjennomgår alle vesentlige endringsinitiativer en standardisert risikovurderingsprosess for å unngå at endringene introduserer uønsket risiko. Risikoreduserende tiltak vurderes og implementeres løpende.

Klimarisiko er en integrert del av konsernets risikostyringsprosesser og SpareBank 1 SR-Bank identifiserer og vurderer klimarelaterte risikoer og muligheter som kan påvirke kunder, forretningsområder og drift på ulike nivå. Konsernets utlånsportefølje gjennomgår årlig stresstester og finansielle fremstillinger. Den største klimarisikoeksponeringen til SpareBank 1 SR-Bank ligger i bedriftsmarkedsporteføljen inkludert landbruk, så håndtering av klimarisiko fra denne delen av virksomheten prioriteres. Konsernets bedriftsmarkedsavdelinger har siden 2019 brukt en egen risikovurderingsmodul for bærekraft integrert i kredittprosessen for alle engasjement over 50 millioner kroner. I 2022 har konsernet i et SpareBank 1-alliansesamarbeid utviklet og tatt i bruk et nytt rammeverk og ny scoringsmodell for vurdering av bærekraftsrisiko (ESG-score) som benyttes i forbindelse med kredittinnvilgelse og fornyelse av bedriftskunder med konsolidert eksponering over 10 millioner kroner.

SpareBank 1 SR-Bank har fra 2021 startet med analyser av CO₂-utslipp basert på metodikken til PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials).

Compliancerisiko styres gjennom å praktisere konsernets rammeverk for compliance som fremkommer av konsernets policy for compliance. Rammeverket skal bidra til å sikre at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende implementering og etterlevelse av lover og forskrifter. Policy for compliance vedtas av styret og beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering i forbindelse med

etterlevelse av lover, forskrifter, interne retningslinjer mv.

Styret har vedtatt at konsernet skal ha en meget lav toleranse for compliancerisiko. Dette innebærer at regelverk skal tolkes med en konservativ tilnærming.

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av

gjeldende lover og forskrifter. Compliance skal være en integrert del av styrings- og beslutningsprosesser. Konsernets strategier, policyer, standarder og rutiner danner det styrende rammeverket som skal understøtte at regulatoriske krav og konsernets egendefinerte krav etterleveres.

Stavanger, 8. mars 2022

i styret for SpareBank 1 SR-Bank

Dag Mejdell
(styreleder)

Kate Henriksen

Trine Sæther Romuld

Jan Skogseth

Kjetil Skjæveland

Camilla AC Tefers

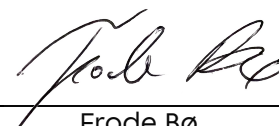
Sally Lund-Antonsen

Kristian Kristensen

Benedicte Schilbred
Fasmer (Konsernsjef)

Frode Bø
(Konserndirektør
Risikostyring)

Nøkkeltall

Nøkkeltall	31.12.2022	31.12.2021
Egenkapitalavkastning	12,6 %	12,6 %
Rating	A1	A1
Ren kjernekapitaldekning	17,4 %	17,4 %
Uvektet kjernekapitalandel	6,9 %	7,1 %
MREL (minimumskrav fra 01.01.2024)	35,2 %	34,4
Innskuddsdekning	58,5 %	59,8 %
LCR	176 %	168 %
NSFR	130 %	124 %
Netto nedskrivninger Personmarked i prosent av brutto utlån	0,0 %	0,0 %
Netto nedskrivninger Bedriftsmarked i prosent av brutto utlån	0,0 %	0,3 %
Andel Bedriftsmarked utlånsportefølje	39,4 %	37,7 %
Andel Personmarked utlånsportefølje	60,6 %	62,2 %
Bærekraftsvurdering (Position Green)	A	A-

1. OM DENNE RAPPORTEN

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 SR-Bank skal skape finansiell- og strategisk merverdi. Denne rapporten inneholder informasjon om risikostyring, risikomåling og kapitaldekning.

Finansiell og strategisk merverdi skal skapes gjennom:

- En god risikokultur
- En tydelig kontroll- og styringsstruktur som fremmer uavhengighet
- En god forståelse og styring av risikoene som driver inntjening og tap
- Å unngå at enkelthendelser skader konsernets finansielle stilling
- Prising av produkter og tjenester basert på underliggende risiko
- Effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse som gjenspeiler valgt risikoprofil

Pilar 3 rapporten er utarbeidet for å gi markedet informasjon om SpareBank 1 SR-Bank sin risiko- og kapitalstyring. Rapporteringen er i henhold til gjeldende kapitaldekningsregelverk. Pilar 3-rapporten, sammen med årsrapporten og kvartalsrapporter, dekker kravene til offentliggjøring av informasjon om risiko- og kapitalstyring.

Denne rapporten oppdateres årlig. Informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis i egne vedlegg. For informasjon om konsernets godtgjørelsesordning henvises det til Årsrapport og egen Lederlønnsrapport.

For å sikre at finansforetak vurderer og håndterer risiko på en effektiv og god måte samt at de er solide og robuste ovenfor svingninger og sjokk i økonomien, reguleres finansforetakene av finansielle myndigheter, blant annet med krav til kapitaldekning.

Kapitaldekningsregelverket bygger på tre pilarer:

Pilar 1: Kvantitative minimumskrav til ansvarlig kapital og beskrivelse av beregningsmetodene for risikovektet volum og hva som er tellende kapital.

Pilar 2: Krav til risikostyring og internkontroll, herunder krav til interne prosesser for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov (ICAAP). Under Pilar 2 kan tilsynsmyndigheter stille krav til tilleggskapital, dersom de mener at øvrige kapitalkrav ikke godt nok fanger opp den underliggende risikoen i en institusjon.

Pilar 3: Krav til rapportering og offentliggjøring av finansiell informasjon. Pilar 3 skal gjøre det mulig for markedet å vurdere finansinstitusjonens risiko- og kapitalstyring.

Rapporten er behandlet av styret i SpareBank 1 SR-Bank.

Rapporten er ikke underlagt ekstern revisjon.

2. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 SR-BANK

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 SR-Bank bruker derfor betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og -prosesser som er i tråd med ledende internasjonal praksis.

2.1 Overordnet risikoeksponering

SpareBank 1 SR-Bank eksponeres for ulike typer risiko:

Kredittrisiko: risikoen for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Likviditetsrisiko: risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader.

Markedsrisiko: risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Operasjonell risiko: risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Klimarisiko: risikoen for økonomiske tap og finansiell ustabilitet som følge av de fysiske klimaendringene og samfunnets respons på dem.

Eierrisiko: risikoen for at SpareBank 1 SR-Bank blir påført negative resultat fra eierposter i strategisk eide selskap eller at konsernet må tilføre ny egenkapital til strategisk eide selskap. Eierselskap defineres som selskaper hvor SpareBank 1 SR-Bank har en vesentlig eierandel og innflytelse.

Compliance risiko: risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, bøter eller økonomisk tap som følge av manglende etterlevelse av regelverket og/eller brudd på konsesjonsbestemmelser.

Pensjonsrisiko: risiko for økning i fremtidige pensjonsforpliktelser.

Regulatorisk risiko: usikkerhet om framtidige reguleringer.

Forretningsrisiko: risikoen for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som

markeds situasjonen eller myndighetenes reguleringer.

Omdømmerisiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, det vil si hos kunder, motparter, aksjemarked og myndigheter.

Strategisk risiko: risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsinger.

Konsentrasjonsrisiko: risikoen for at det oppstår en opphopning av eksponering mot en enkelt kunde, bransje eller geografisk område.

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og risikojustert kapital for å kunne dekke uventede tap. Forventet tap beskriver det beløpet konsernet statistisk må forvente å tape i løpet av en 12 måneders periode, mens risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet er eksponert mot. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap.

2.2 Prosess for risiko- og kapitalstyring (ICAAP)

Formålet med Policy for risiko- og kapitalstyring er å gi føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risiko- og kapitalstyring, og sikre at konsernet har en effektiv prosess for dette. Policyen skal videre sikre at det interne rammeverket tilfredsstillende lover, forskrifter og beste praksis for god risiko- og kapitalstyring.

Risiko- og kapitalvurderingsprosessen i SpareBank 1 SR-Bank bygger på følgende hovedprinsipper:

- Rammeverk for risiko- og kapitalstyring skal være dokumentert og bygge på beste internasjonale praksis.

- Konsernet skal ha en kontroll- og styringsstruktur som fremmer forsvarlig og uavhengig styring og kontroll.
 - Risiko- og kapitalstyringen skal være en integrert del av styrings- og beslutningsprosessen.
 - Risiko- og kapitalstyringen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.
 - Konsernet skal ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring.
 - Styret skal minimum årlig vedta konsernets ønskede risikoprofil.
 - SpareBank 1 SR-Bank skal ha en risikovilje som gir tilstrekkelig buffer i forhold til konsernets risikoevne, og der ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
 - Prosessen for risikoidentifikasjon skal gjennomføres jevnlig, være framoverskuende og dekke alle vesentlige risikoområder.
 - Kvantifiseringen av risiko skal bygge på anerkjente metoder og være tilstrekkelig konservativ slik at eventuelle modellsvakheter hensyntas på en god måte.
 - Det skal gjennomføres grundige analyser av de identifiserte risikoene for å forstå risikoenes påvirkning på inntekter, kostnader og tap.
 - På bakgrunn av risikoanalysen skal det etableres effektive kontroll- og styringstiltak for de enkelte risikoene.
- Sannsynlighetsreducerende tiltak skal prioriteres foran konsekvensreducerende tiltak.
- Konsernet skal minst årlig gjennomføre en finansiell framskrivning med varighet på minimum fem år, og den skal minimum dekke en forventet finansiell utvikling samt en periode med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Det alvorlige økonomiske tilbakeslaget skal være strengt, men realistisk.
 - Avkastningen på regulatorisk kapital skal være et av de viktigste strategiske resultatmålene i den interne styringen av SpareBank 1 SR-Bank.
 - Risikojustert avkastning skal være grunnlaget for fastsettelse av de kredittstrategiske rammene for Eksponering ved mislighold, EAD, i bankens interne markedsdivisjoner.
 - Konsernet skal ha en oversiktlig og periodisk risikoppfølging og -rapportering.
 - Konsernet skal i størst mulig grad prise aktiviteter og produkter i tråd med den underliggende risiko for å sikre riktig risikotaking.
 - Konsernet skal utarbeide robuste gjenopprettelsesplaner for å i best mulig grad kunne håndtere kritiske situasjoner hvis de skulle oppstå.
 - Konsernet skal ha entydige og klare definisjoner av de ulike risikotypene.
- For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess er rammeverket basert på ulike elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på. Hovedelementene er beskrevet i figuren under.

Figur 1: Hovedelementene i SpareBank 1 SR-Bank sin risiko- og kapitalvurderingsprosess

Konsernets strategiske målbilde

Rammeverket for styring og kontroll tar utgangspunkt i konsernets til enhver tid gjeldende strategiske målbilde.

Definering av risikoprofil

Styret skal minimum årlig vedta konsernets risikoprofil. SpareBank 1 SR-Bank definerer sin risikoprofil gjennom å beregne konsernets risikoevne og deretter fastsette konsernets risikovilje. Risikoevne og -vilje defineres ut fra kriterier som lønnsomhet, rating, soliditet, likviditet og kredittkvalitet, og settes både for en normal konjunktursyklus og for et alvorlig økonomisk tilbakeslag.

Risikoevnen beskriver den maksimale risikoeksponeringen som konsernet kan tåle før det havner i en uønsket situasjon hvor det må vurderes aktuelle gjenopprettningstiltak. Risikovilje beskriver maksimal ønsket risikoeksponering ut fra et inntjenings- og tapsperspektiv, gitt den definerte risikoevnen. Forskjellen mellom risikoevne og risikovilje uttrykker konsernets ønskede sikkerhetsbuffer.

Risikoidentifikasjon og analyse

Proessen for risikoidentifikasjon er framoverskuende og dekker alle vesentlige risikoområder. Det gjennomføres grundige analyser av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og effekten av de etablerte kontroll- og styringstiltakene. For de områder hvor risikoen vurderes som for høy, skal det implementeres nye kontroll- og styringstiltak eller foretas en vurdering av om aktiviteten skal legges ned.

Sannsynlighetsreduserende tiltak skal prioriteres foran konsekvensreduserende tiltak. For alle vesentlige deler av konsernets virksomhetsområder skal det foreligge en ajourholdt dokumentasjon over hvilke kontroll- og styringstiltak som er etablert, risikonivåer og henvisning til eventuelle instruksjoner, fullmakter og arbeidsbeskrivelser. På bakgrunn av risikoanalysen utarbeides det årlig en risikostrategi som fastsetter akseptabelt risikonivå og målsettinger om risikojustert avkastning.

Finansiell framskrivning og stresstesting

Det foretas ulike finansielle framskrivninger årlig:

- Finansiell framskrivning av forventet utvikling
- Finansiell framskrivning av alvorlige økonomisk tilbakeslag basert på ulike scenarioer, som inkluderer for eksempel:
 - Klima
 - Politisk ustabilitet
 - Oppbygning av finansielle bobler

Finansiell framskrivning av forventet utvikling

Den finansielle framskrivningen av forventet utvikling bygger på konsernets prognose for gjeldende periode. Prognosen gjenspeiler konsernets strategiske målbilde, forretningsplaner, krav til kapitaldekning og forventet utvikling i makrobildet for de neste årene.

Formålet med framskrivningen er å belyse hvordan dette påvirker konsernets finansielle utvikling målt i egenkapitalavkastning, fundingsituasjon og kapitaldekning.

Finansiell framskrivning av et økonomisk tilbakeslag i økonomien (stresstest)

Formålet med en finansiell framskrivning av et alvorlig økonomisk tilbakeslag er å:

- Vurdere den potensielle tapssituasjonen ut fra ulike konjunktursituasjoner
- Vurdere sårbarheten til porteføljer/aktiviteter
- Øke forståelsen av hvordan sjokk virker på konsernets lønnsomhet, likviditetssituasjon og kapitaldekning
- Vurdere den potensielle tapssituasjonen ut fra ulike strategiske muligheter
- Identifisere svakheter i konsernets risikostrategier og prosesser som et hjelpemiddel for å utvikle

risikoreduserende tiltak og planlegging av kriseberedskap

Framskrivningen har ofte en tidshorisont på 5 år og dekker dermed inn en forventet konjunktursyklus. For å vurdere konsekvensene av økonomiske tilbakeslag for SpareBank 1 SR-Bank fokuserer konsernet i betydelig grad på de områder av økonomien som påvirker den finansielle utviklingen. Dette er først og fremst utvikling i kredittetterspørsel, aksjemarkedet, rentemarkedet og utvikling i kredittrisikoen. I tillegg til å ha konsekvenser for avkastningen på de underliggende eiendeler vil et økonomisk tilbakeslag også ha konsekvenser for kundenes spareadferd.

Kapitalallokering

Risikojustert avkastning er et av de viktigste resultatmålene i SpareBank 1 SR-Bank. Risikojustert avkastning tar utgangspunkt i beregningen av risikojustert kapital som beskriver hvor mye kapital konsernet må holde for å kunne dekke et uventet tap innenfor ett år med 99,9 prosent konfidensnivå.

Dette innebærer at forretningsområdene tildeles kapital i henhold til den beregnede risikoen ved virksomheten. Det foretas en løpende oppfølging av kapitalavkastningen.

Evaluering og tiltak

De overnevnte finansielle framskrivningene gir administrasjonen og styret god risikoforståelse slik at de riktige strategiske valg kan treffes, og samtidig sikre en

tilfredsstillende risikoprofil. På bakgrunn av analysene utarbeider SpareBank 1 SR-Bank kapitalplaner for å oppnå en langsiktig og effektiv kapitalstyring og sikre at konsernet har en forsvarlig kapitaldekning ut fra risikoeksponering og strategisk målbilde.

SpareBank 1 SR-Bank har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner for i størst mulig grad å kunne håndtere kriser hvis de likevel skulle oppstå. Beredskapsplanene til konsernet dekker:

- Kapitaldekning
- Likvidetsrisiko
- Operasjonell risiko

Rapportering og oppfølging

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring, som er uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen rapporterer direkte til konsernsjef.

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret eller konsernsjef.

Risikorapportering til styret

Tabellen nedenfor viser de regelmessige rapportene om risiko og etterlevelse til styret.

Tabell 1: Regelmessige rapporter om risiko og etterlevelse

Frekvens	Rapportering
Kvartalsvis	Risikorapport Risikorapporten er andrelinjens vurdering av risikobildet. Risikorapporten gir en gjennomgang av risikosituasjon, med analyser og kommentarer.
Kvartalsvis	Compliance rapport Compliance utarbeider en rapport på status og utvikling av etterlevelsessituasjonen. Rapporteringen er Compliance sin selvstendige vurdering og skal gi et tydelig helhetsbilde av SpareBank 1 SR-Bank sin etterlevelsesrisiko.

	Uønskede hendelser
Kvartalsvis	Kvartalsrapport uønskede hendelser gir en oversikt over utviklingen i registrerte uønskede hendelser samt økonomisk konsekvens av disse. Vesentlige hendelser trekkes frem sammen med en beskrivelse av konsekvens og oppfølging.
	ICAAP-rapport
Årlig	ICAAP-rapporten inneholder en detaljert beskrivelse av SpareBank 1 SR-Bank sin prosess for egevaluering av risiko- og kapitalstatus. SpareBank 1 SR-Bank sin prosess for egevaluering av likviditetssituasjonen ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assesment Prosess) beskriver og vurderer likviditetssituasjonen for hele konsernet.
	Valideringsrapport
Årlig	Valideringsansvarlig utarbeider en årlig valideringsrapport som danner grunnlag for styret i SpareBank 1 SR-Bank til å ta stilling til om risikostyringssystemet (IRB-systemet) er godt integrert i organisasjonen og om det beregner risikonivå og kapitalkrav på en betryggende måte.
	Gjenopprettingsplan
Årlig	Gjenopprettingsplanen er en viktig del av SpareBank 1 SR-Bank sin beredskap. En viktig del av gjenopprettingsplanen er en beskrivelse av ulike identifiserte tiltak som kan forbedre SpareBank 1 SR-Bank sin kapitaldekning og likviditetssituasjon i en tenkt krise. Planen revideres årlig. Status på definerte gjenopprettingsindikatorer rapporteres til styret hvert kvartal.

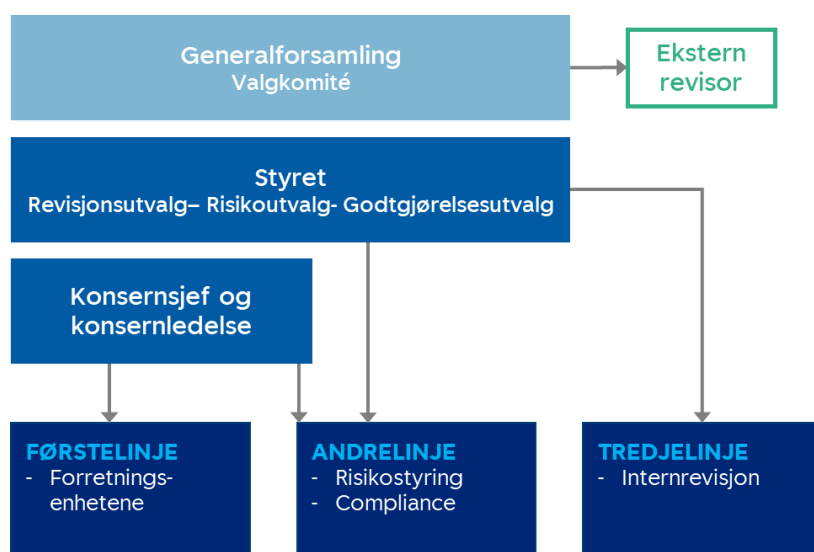
2.3 Roller og ansvar

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av uavhengighet i styring og kontroll, og ansvaret er fordelt mellom ulike roller i organisasjonen. Gjennom

generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i banken.

Konsernet legger vekt på en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll.

Figur 2: Styrende organer i SpareBank 1 SR-Bank

Styret i SpareBank 1 SR-Bank skal godkjenne konsernets risikoprofil, rammeverk for risiko- og kapitalstyring, og sikre at konsernet er tilstrekkelig kapitalisert i henhold til regulatoriske krav og valgt risikoprofil. Styret skal videre sikre at konsernets risikoprofil og risikorammeverk for risiko- og kapitalstyring er tilstrekkelig kommunisert og implementert i konsernet, og at det følges opp med tilstrekkelig autoritet og ressurser.

Konsernsjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen og er ansvarlig for at rammeverket for risiko- og kapitalstyring implementeres i konsernet. Konsernsjef har også ansvaret for at konsernet til enhver tid har en risikoeksponering som er innenfor konsernets valgte risikoprofil og i henhold til risikostrategiene.

Ledere av forretnings- og støtteområdene og ansatte har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er i henhold til rammeverket og at risikoeksponeringen er innenfor gitte rammer.

Avdeling for risikostyring skal være organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til konsernsjef. Konserndirektør for risikostyring har mulighet til å rapportere direkte til styret hvis ekstraordinære situasjoner skulle tilsi det. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risiko- og kapitalstyring slik at det fungerer effektivt og etter hensikten. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging av risikoeksponeringen i henhold til risikovilje og risikostrategi. Avdelingen skal også utarbeide forslag til risikoprofil og risikostrategier som sikrer finansiell robusthet og en effektiv bruk av konsernets egenkapital. Avdelingen skal ha tilstrekkelig bredde og dybde i kompetanse og kapasitet.

Internrevisjonen har ansvaret for å systematisk evaluere og gjennomgå effektiviteten og hensiktsmessigheten av konsernets kontroll- og styringsstruktur, rammeverk for risiko- og kapitalstyring,

internkontroll og compliance. Internrevisjonen er risikobasert og evaluerer på rullerende basis både rammeverkene for nevnte emner og etterlevelsen av disse. Internrevisjonen skal være uavhengig og ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret.

Komiteer og utvalg

Styrets risikoutvalg skal overordnet følge opp konsernets risikoeksponering og rammeverk for risiko- og kapitalstyring. Risikoutvalget har myndighet til å undersøke alle aktiviteter og forhold knyttet til konsernets samlede risiko og kan innhente opplysninger fra enhver ansatt. Alle konsernets ansatte og tillitsvalgte skal gi de opplysninger og den bistand som risikoutvalget måtte be om. Risikoutvalget kan iverksette de undersøkelser det finner nødvendig for å dekke sine oppgaver, herunder innhente eksterne råd og bistand.

Risikoutvalget svarer overfor styret i SpareBank 1 SR-Bank for gjennomføringen av sine oppgaver. Det enkelte medlem har ikke noe spesielt eksternt ansvar i sin rolle som medlem av risikoutvalget. Styrets ansvar og det enkelte styremedlems ansvar reduseres ikke som følge av risikoutvalget. Risikoutvalget avholdt fem møter i løpet av 2022.

Risiko- og Compliancekomiteen er et rådgivende organ for henholdsvis Konserndirektør Risikostyring og Konserndirektør Compliance på saker innenfor eget ansvarsområde. Komiteen har som mandat å følge opp konsernets risikostyring og compliancestatus og anbefale overordnede tiltak, foreslå risikostrategiske rammer, samt følge opp kapitalallokeringsprinsipper i de ulike risikoområdene og forretningsenhetene.

Valideringskomiteen er et rådgivende organ på saker knyttet til IRB-systemet og innstiller til Konserndirektør Risikostyring. Komiteen har som mandat å behandle valideringen av risikomodellene og risikostyringssystemene samt vurdere og eventuelt anbefale endringer eller behov for nye risikomodeller og risikostyringssystemer. Komiteen skal også følge opp regulatoriske forhold knyttet til

risikomodelle og risikostyringssystemene.

Balansekomiteen er et rådgivende organ i forhold til operativ styring av konsernets balanse innenfor de rammer som er fastsatt av styret. Hovedfokuset til balansekomiteen skal være overvåking og kontroll av de faktorer som direkte og/eller indirekte påvirker bankens finansieringsevne.

Kredittutvalgene har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver. Kredittutvalgene gjør en vurdering av låne- og kredittsøknadene i henhold til gjeldende kredittstrategi, kredittpolitikk, bevilgningsreglement og kredittbehandlingsrutiner.

2.4 Risikokultur

Med risikokultur menes verdier og holdninger som kommer til uttrykk gjennom risikobevissthet, handlinger og evne til organisatorisk læring. En god risikokultur utgjør grunnmuren i god risikostyring og er en forutsetning for å få fullt utbytte av policyer, rutiner og modeller.

I samarbeid med Universitetet i Stavanger har SpareBank 1 SR-Bank utviklet et rammeverk som benyttes til å gjennomføre jevnlig konsernomfattende evalueringer av risikokultur. Undersøkelsen gjennomføres annethvert år og ble sist gjennomført i 2021. Resultatene viser at risikokulturen i organisasjonen er god. Resultatene fra målingene gir gode diskusjoner i konsernet, økt bevissthet og innsikt i temaer som vanligvis ikke diskuteres like direkte. Det at det gjennomføres slike målinger vurderes derfor i seg selv å utgjøre et viktig bidrag til en god risikokultur.

3. KAPITALSTYRING

SpareBank 1 SR-Bank har styrket kapitaldekningen betydelig gjennom de siste årene.

3.1 Ansvarlig kapital

I henhold til allmennaksjeloven skal alle selskaper til enhver tid ha egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen og omfanget av virksomheten i selskapet. Kapitaldeknings-regelverket definerer i pilar 1 minimumskravet til ansvarlig kapital for følgende risikotyper: kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Det er i prinsippet to ulike tilnærminger for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital etter kapitaldekningsregelverket. Den ene tilnærmingen er basert på sjablongregler, mens den andre er basert på bruk av interne modeller (IRB). Ved bruk av interne modeller er det regulatoriske minimumskravet til kapital basert på bankenes interne risikovurderinger. Dette gjør det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad samsvarer med risikoen i de underliggende porteføljer eller aktiviteter.

De ulike metodene for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital i pilar 1 er vist i figuren under.

Figur 3: Alternative metoder for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital¹

	Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
	Standardmetoden	Standardmetoden	Basismetoden
	Grunnleggende IRB-metode*	Interne målemetoder*	Sjablongmetoden
	Avansert IRB-metode*		AMA-metoden*

* Metodene krever tillatelse av Finanstilsynet

SpareBank 1 SR-Bank benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav for markedsrisiko og sjablongmetoden for operasjonell risiko. Ved beregning av nødvendig krav til kapital for kredittrisiko har SpareBank 1 SR-Bank tillatelse til å bruke interne modeller i både personmarkedet (IRB-massemarked) og bedriftsmarkedet (avansert IRB-metode for foretak). Dette innebærer at risikoparameterne misligholdssannsynlighet (PD – Probability of Default), konverteringsfaktor (KF) til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold (EAD - Exposure at Default) og tapsgrad ved mislighold (LGD - Loss Given Default) er beregnet ved hjelp av egne modeller.

3.2 IRB-systemet

IRB-systemet i SpareBank 1 SR-Bank omfatter alle modeller, arbeids- og beslutningsprosesser, kontrollmekanismer, IT-systemer og interne retningslinjer og rutiner som benyttes i måling og styring av kredittrisiko. SpareBank 1 SR-Bank sin målsetting med IRB-systemet er å danne grunnlag for god risikostyring og sikre tilfredsstillende kapitaldekning i forhold til risikoen som konsernet påtar seg. IRB-systemet griper inn i en betydelig del av konsernets virksomhet, og har bidratt til å heve kvaliteten på risikostyringen i SpareBank 1 SR-Bank betydelig.

De interne målemetodene som benyttes ved den interne risikostyringen gjennomgås i kapittel for kredittrisiko. Regulatoriske beregninger av risikoeksponering og kapitalkrav beregnes med utgangspunkt i de samme systemer og modeller som benyttes ved den interne risikostyringen, men med enkelte forskjeller i modeller og modellparametere.

Tabellen under viser hovedmetodene som SpareBank 1 SR-Bank bruker ved beregning av minstekravene til ansvarlig kapital for henholdsvis kreditt-, markeds- og operasjonell risiko.

¹ De tre metodene som er tilgjengelige for beregninger av kapital for operasjonell risiko ble erstattet av ny standardmetode ved endelig baselregelverk som trådte i kraft januar 2022.

Tabell 2: SpareBank 1 SR-Bank sine metoder for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital

Risikotype	Portefølje	Regulatorisk metode
Kredittrisiko	Stater – morbank	Standardmetoden
	Institusjoner – morbank	Standardmetoden
	Borettslag, lag og foreninger – morbank	Standardmetoden
	Foretak – morbank	IRB-Avansert
	Massemarked – morbank	IRB-massemarked
	Leasing	Standardmetoden*
	Forbrukslån og billån	Standardmetoden
	SpareBank 1 SR-Investering AS – datterselskap	Standardmetoden
	SpareBank 1 SR-Forvaltning AS – datterselskap	Standardmetoden
	Massemarked - SpareBank 1 Boligkreditt AS	IRB-massemarked
	Massemarked - SR-Boligkreditt AS	IRB-massemarked
	Foretak – SpareBank 1 Næringskreditt AS	Standardmetoden
	Foretak – BN Bank AS	IRB-Avansert
	Massemarked – BN Bank AS	IRB-massemarked
Markedsrisiko	Egenkapitalrisiko – morbank	Standardmetoden
	Gjeldsrisiko – morbank	Standardmetoden
	Valutarisiko- morbank	Standardmetoden
	Døtre og andre deleide selskap	Standardmetoden
Operasjonell risiko	SpareBank 1 SR-Bank inklusive datterselskaper	Sjablongmetoden
	Andre deleide selskap	Standardmetoden

*Det tidligere heleide datterselskapet SpareBank 1 SR-Finans AS ble fusjonert inn i morbank SpareBank 1 SR-Bank ASA fra og med 1. januar 2017. Den innfusjonerte porteføljen av leasing rapporteres regulatorisk etter standardmetoden, mens internt benyttes IRB-metoden. SpareBank 1 SR-Bank har sendt søknad til Finanstilsynet om tillatelse til å benytte avansert IRB for den innfusjonerte porteføljen av leasing.

3.3 Kombinerte bufferkrav

I Basel III ble det innført krav til kombinerte bufferkrav utover minimumskravet til ansvarlig kapital. Disse er bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, motsyklisk buffer og buffer for systemviktige finansinstitusjoner.

Bevaringsbuffer (2,5 prosent):

Kravet til bevaringsbuffer på 2,5 prosent av bankens beregningsgrunnlag er konstant gjennom alle konjunkturer. Formålet med bevaringsbufferen er å sikre at bankene bygger kapital i høykonjunktur for å hindre at kapitalen faller under minimumskravet i perioder med lavkonjunktur.

Systemrisikobuffer (4,5 prosent):

Systemrisiko kan defineres som en risiko for at finansiell ustabilitet gir forstyrrelser i tilbudet av finansielle tjenester av et omfang som kan gi betydelige negative virkninger på produksjon og sysselsetting. Systemrisikobufferkravet økte fra 3,0 prosent til 4,5 prosent med virkning fra 31. desember 2020. Siden dette bufferkravet retter seg mot strukturelle sårbarheter og annen systemrisiko i norsk økonomi, skal det bare gjelde for bankenes engasjementer i Norge, i motsetning til tidligere bufferkrav som gjelder all virksomhet.

Motsyklisk buffer (0,0-2,5 prosent):

I Norge blir det krevd en motsyklisk kapitalbuffer i intervallet 0 - 2,5 prosentpoeng i form av ren kjernekapital. Formålet med motsyklisk kapitalbuffer er å gjøre bankene mer solide og robuste overfor utlånstap. I desember 2021 ble det besluttet å øke motsyklisk kapitalbuffer med 0,5 prosentpoeng til 2,0 prosent, med virkning fra 31. desember 2022. I mars 2022 ble det besluttet å innføre full motsyklisk kapitalbuffer på 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023.

Buffer for systemviktige institusjoner (2 prosent):

Kredittforetak som av norske myndigheter blir definert som systemviktige vil få tillagt et ekstra bufferkrav på to prosent. Institusjoner med en forvaltningskapital på minst 10 prosent av Fastlands-Norges BNP, eller en andel av utlånsmarkedet på minst fem prosent, defineres som systemviktig. SpareBank 1 SR-Bank ASA er ikke definert som en systemviktig finansinstitusjon.

Pilar 2-tillegg (1,6 prosent):

Pilar 2 –påslaget er et institusjonsspesifikt påslag med formål å skape sikkerhet for at norske banker har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten også utover de risikoene som inngår i det regulatoriske minimumskravet.

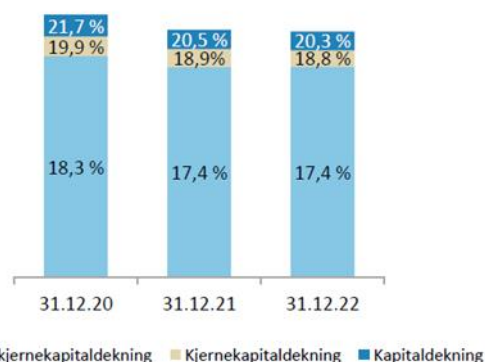
Finanstilsynet ga i april 2022 konsernet et individuelt Pilar 2 påslag på 1,6 prosent, ned fra 1,7 prosent, som ble fastsatt i 2018. Det ble i tillegg gitt et midlertidig Pilar 2-påslag på 0,5 prosent, frem til søknader om modellendringer er behandlet. Finanstilsynet forventer i tillegg at konsernet har en kapitalkravsmargin på 1,25 prosent, opp fra 1,0 prosent. Finanstilsynets vedtak trådte i kraft 30. april 2022.

Styret vedtok i mars et nytt mål om ren kjernekapitaldekning på minimum 16,85 prosent. Dette inkluderer full motsyklisk kapitalbuffer på 2,5 prosent.

3.4 Faktisk kapitaldekning

Ved utgangen av 2022 ble ren kjernekapitaldekning 17,4 prosent og uendret fra 31.12.2021. Innføring av «Bankpakken», CRR II/CRD V, trådte i kraft 2. kvartal 2022 og reduserte risikovektet balanse med 3,4 mrd. kroner tilsvarende ca. 47 basispunkter.

Figur 4: Kapitaldekning

Samlet krav til ren kjernekapitaldekning for SpareBank 1 SR-Bank ASA er 16,85 prosent ved utgangen av 2022. Kravet inkluderer systemrisikobuffer, motsyklisk kapitalbuffer, Pilar 2 påslag og kapitalkravsmargin.

Kjernekapitaldekningen ble 18,8 prosent, mens total kapitaldekningen ble 20,31

prosent ved utgangen av 2022. Krav til total kapitaldekning er 20,35 prosent, inkludert kapitalkravsmargin på 1,25 prosent.

3.5 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitaldekning (leverage ratio) er en soliditetsindikator som supplerer de risikovektede minstekravene. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer på minst 1 prosent. Minstekravet til uvektet kjernekapitaldekning for SpareBank 1 SR-Bank er 5,0 prosent. SpareBank 1 SR-Bank har ved utgangen av 2022 en uvektet kjernekapitalandel på 6,9 prosent, og er dermed godt over minimumskravet.

4.KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

4.1 Generelt om kredittrisiko

SpareBank 1 SR-Bank har hovedsakelig kredittrisiko gjennom utlånsporteføljen i personmarkedet og bedriftsmarkedet. I tillegg har konsernet kredittrisiko gjennom likviditetsreserveporteføljen som i hovedsak skal bestå av obligasjoner og sertifikater med lav risiko som kvalifiserer for låneadgang i Norges Bank.

Begreper

Ved beskrivelse av kredittrisiko i dette avsnittet benyttes følgende begreper:

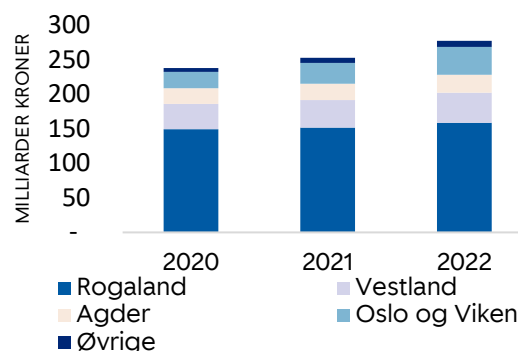
- Misligholdssannsynlighet (PD) – sannsynlighet for mislighold i løpet av en 12-måneders periode basert på langsiktig utfall².
- Eksponering ved mislighold (EAD) – en beregnet størrelse som inneholder faktisk eksponering og forventet eksponering på bevilgede, men ikke trukne rammer på misligholdstidspunktet.

4.2 Utvikling i kredittrisiko

SpareBank 1 SR-Bank har Sør-Norge som primært geografisk markedsområde, med størst tilstedeværelse i Rogaland, Agder og Vestland samt Oslo og Viken. Figuren nedenfor viser eksponeringen fordelt på geografiske områder per desember de tre siste årene for kunder i SpareBank 1 SR-Bank (morbank) inkludert porteføljer overført til kredittforetak. Rogaland er konsernets største markedsområde og utgjorde per 31.12.2022 159 milliarder kroner. Dette utgjør 57 prosent av SpareBank 1 SR-Banks totale utlånseksponering. Eksponeringen i Vestland, Agder og Oslo/Viken utgjør

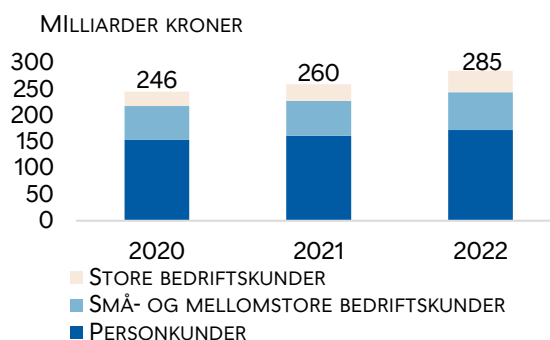
henholdsvis 44, 26 og 40 milliarder kroner i 2022.

Figur 5: Eksponering (EAD) fordelt på geografisk markedsområde

Utlånseksponeringen i SpareBank 1 SR-Bank består av en godt diversifisert portefølje med både personkunder og bedriftskunder. Figuren under viser utviklingen i utlånsporteføljen i personmarkedet og bedriftsmarkedet de tre siste årene.

Figur 6: Eksponering (EAD) fordelt på kundesegment

Den største andelen av utlånseksponeringen i SpareBank 1 SR-Bank er rettet mot personmarkedskunder, og utlån i dette segmentet er i all hovedsak finansiering med pant i fast eiendom. Eksponering mot personkunder har økt fra 161 milliarder til 173 milliarder i 2022. 97 prosent av utlånseksponeringen i personmarkedet består av engasjementer som er mindre enn 10 millioner kroner.

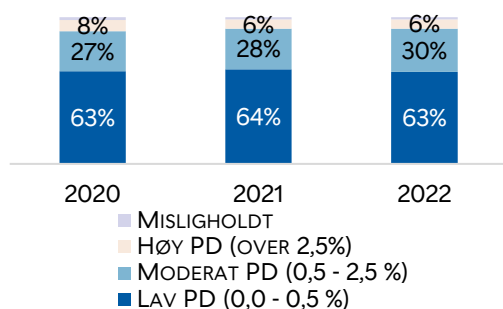
Eksponeringen mot små- og mellomstore bedriftskunder har økt fra 67 til 72

² Langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus med en varighet på 25 år.

milliarder kroner i 2022. Kreditteksponeringen mot store kunder har økt fra 32 til 41 milliarder i løpet av 2022. Store bedriftskunder defineres her som enkeltkunder med eksponering (EAD) større enn 250 millioner kroner.

Et klart definert rammeverk som setter begrensninger på hva som finansieres og på hvilke vilkår bidrar til å opprettholde en stabil og robust portefølje.

Figur 7: Utlånsportefølje fordelt på misligholdssannsynlighet (PD)³

Andel utlånseksponering mot kunder med misligholdssannsynlighet (PD) lavere enn 0,5 prosent utgjør 63 prosent i 2022. Dette er kunder som risikoklassifiseres i misligholdsklasse A, B eller C. Andelen utlånseksponering med moderat PD var 30 prosent. Disse kundene risikoklassifiseres i misligholdsklasse D, E og F.

SpareBank 1 SR-Bank har et betydelig fokus på oppfølging av engasjementer med PD høyere enn 2,5 prosent. Per desember 2022 er 6 prosent av utlånseksponeringen mot kunder med PD høyere enn 2,5 prosent. Disse kundene risikoklassifiseres i misligholdsklasse G, H og I.

Eksponeringen mot misligholdte kunder utgjør 1,4 prosent av total utlånseksponering i bedriftsmarkedet og personmarkedet per desember 2022.

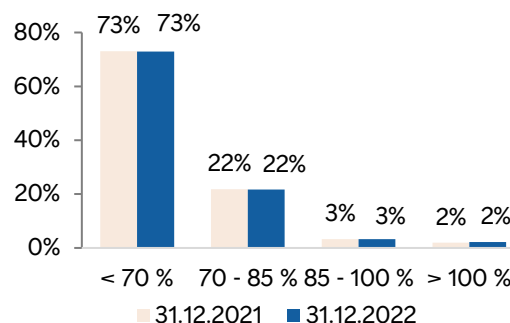
Porteføljesammensetningen bygger på en klart definert strategi der vekst og risikoprofil blant annet styres gjennom særskilte kredittstrategiske rammer for konsentrasjonsrisiko. Konsentrasjons-

³ For personkunder er det ulike krav til langsiktig utfall for misligholdssannsynlighet (PD) internt og regulatorisk. Figuren viser utlånporteføljen med interne PD-estimer.

risikoen er bygget vesentlig ned de siste årene, i samsvar med risikostrategiske føringer fastsatt av styret. Det har spesielt vært stort fokus på å redusere andelen av engasjementer som potensielt kan gi betydelige tap.

Figuren under viser utviklingen i belåningsgrad i personmarkedsporteføljen fra 2021 til 2022. Beregningen av belåningsgrad tar utgangspunkt i sikkerhetenes markedsverdi og er vist som totalfordelt belåningsgrad. Ved totalfordelt belåningsgrad tilordnes hele det aktuelle lånet ett og samme intervall.

Figur 8: Belåningsgrad boliglån (totalfordelt)

4.3 Styring og kontroll av kredittrisiko

Det foregår for tiden omfattende arbeid med bankens overordnede rammeverk for risiko- og kapitalstyring inkludert IRB-systemet og risikomodeller generelt. Dette gjøres for å etterleve nye krav og retningslinjer fra EBA som trådte i kraft 01.01.2022. Endringene er søknadspliktige.

Kredittrisikoen styres gjennom rammeverket for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyring.

Styringen av kredittrisiko bygger på følgende hovedprinsipper:

- Konsernet skal være blant de ledende aktørene i Norge innenfor styring av kredittrisiko.
- Det skal legges særlig vekt på at kundenes virksomhet er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, og at virksomheten har et langsiktig perspektiv.
- Hovedfokus i kredittgivingen skal være kundens betjeningsevne, og

svak/manglende betjeningsevne skal ikke kunne kompenseres med god sikkerhet.

- Risikoen som oppstår ved å konsentrere utlånsvirksomheten mot en enkelt kunde, bransje eller segment skal begrenses for å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Kredittkultur

SpareBank 1 SR-Bank er blant de ledende aktørene i Norge innenfor styring av kredittrisiko. Dette er oppnådd gjennom lokal kunnskap om kunden, bruk av robuste kredittmodeller og kredittanalyser. Videre stilles det tydelige krav til medarbeidernes kompetanse og holdninger der evnen til å erkjenne risiko og viljen til å ta lærdom av erfaring vektlegges.

I kredittvurderingene legges det særlig vekt på at kundenes virksomhet er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, at kundenes virksomhet har et langsiktig perspektiv samt at kundene både har nødvendig betjeningsevne og robust egenkapital hensyntatt virksomhetens art. Kredittgivningen preges av tydelige ansvarsforhold der samhandling skal sikre et best mulig beslutningsgrunnlag, men der selve kredittbeslutningen fattes individuelt.

Evnen til å etterleve egne retningslinjer og på den måten unngå finansiering av engasjementer i strid med disse tillegges betydelig vekt. Det er derfor stort fokus på kredittmedarbeidernes aktive bruk og etterlevelse av et rammeverk for styring av kredittrisiko som er i tråd med beste praksis på området.

Etterlevelsen blir også særskilt fulgt opp av uavhengige representanter fra konsernets risikostyringsmiljø, både gjennom løpende deltagelse i de ulike kredittutvalgene og gjennom uavhengig rapportering fra arbeidet i kredittutvalgene.

Kredittstrategi

SpareBank 1 SR-Bank har Sør-Norge som primært geografisk markedsområde. Den overordnede kredittstrategien fastsetter

at konsernet skal ha en moderat risikoprofil der ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i vesentlig grad.

Konsernets kredittstrategi består av overordnede kredittstrategiske rammer som skal sikre en diversifisert portefølje og en tilfredsstillende risikoprofil. Rammene setter grenser for misligholdssannsynlighet, forventet tap, risikojustert kapital og hvor stor andel av samlet utlånseksponering som kan være mot bedriftsmarkedet.

SpareBank 1 SR-Bank sine porteføljer som er eller vil bli overført til kredittforetakene SpareBank 1 Boligkreditt AS og SR-Boligkreditt AS inkluderes i de ovennevnte kredittstrategiske rammene.

For bedriftsmarkedet er det også spesifikke rammer for maksimal andel av kapital mot henholdsvis enkeltbransjer, gruppen av større kunder og kunder med høy risiko. Videre vedtas det rammer for beregnet maksimalt tap på enkeltkunder. En enkeltkunde inkluderer i denne sammenheng også engasjementer med to eller flere motparter når bestemmende innflytelse eller økonomiske forbindelser mellom disse er slik at økonomiske vansker hos den ene sannsynligvis vil medføre betalingsvanskeligheter for den eller de andre. Rammene skal sikre en diversifisert portefølje innenfor bedriftsmarkedet.

De kredittstrategiske rammene fastsettes av styret, og eventuelle avvik fra disse skal derfor fremlegges styret for godkjenning. Avdeling for risikostyring rapporterer kvartalsvis utviklingen i de kredittstrategiske rammene til styret.

Kredittpolitiske retningslinjer

De kredittpolitiske retningslinjene fastsetter minimumskrav som gjelder for alle typer finansiering, unntatt for engasjementer innvilget som ledd i utøvelse av særskilte kredittsikringsfullmakter. I tillegg til de generelle kredittpolitiske retningslinjene, er det utarbeidet et sett av mer spesifikke kredittpolitiske retningslinjer knyttet til bransjer eller segmenter som kan innebære en særskilt risiko. De kredittpolitiske retningslinjene revideres

minimum årlig og godkjennes av konsernsjef, med orientering til styret.

Kredittfullmaktsreglementet

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser, men delegerer – innen visse rammer – kredittfullmaktene til konsernsjef, som innenfor egne fullmakter kan delegerer disse videre. De delegerte kredittfullmaktene er knyttet opp mot et engasjements misligholdssannsynlighet og sikkerhetsverdi. Fullmaktene er personlige. Det innebærer at kredittutvalgene ikke har beslutningsmyndighet, men innstiller til fullmaktshaver. Dersom innstilling fra kredittutvalg ikke foreligger, reduseres fullmaktsgrensene med 50 prosent. Generelt er fullmaktene romslige dersom et engasjements misligholdssannsynlighet og tapsgrad tilsier lav risiko, mens fullmaktene strammes inn progressivt med økende risiko.

Kredittfullmaktsreglementet gjennomgås årlig, og endringer godkjennes av konsernsjef med orientering til styret. Dette gjelder imidlertid ikke endringer i konsernsjefs kredittfullmakter da disse godkjennes av styret.

Kredittbehandlingsrutiner

Kredittbehandlingsrutinene regulerer i detalj alle forhold knyttet til konsernets kredittgivning og engasjementsoppfølging. Kredittgivningsprosessen gir en nærmere beskrivelse av kunden og formålet med lånesøknaden, samt vurderinger av forhold rundt:

- Eiere og ledelse
- Finansieringsstruktur
- Overholdelse av kredittstrategi og kredittpolitikk
- Inntjening – hvorvidt kunden vil ha tilstrekkelig inntjening til å betjene løpende forpliktelser, renter og avdrag fremover
- Tæring – dersom inntjening svikter, hvor lenge og hvordan kan kunden dekke løpende forpliktelser, renter og avdrag

- Sikkerhetsobjekter og totalvurdering av risiko

4.4 Måling av kredittrisiko

Det foretas en løpende engasjements- og porteføljeovervåking av eksisterende engasjement. Kredittrisikoen følges overordnet opp ved bruk av konsernets porteføljestyringsystemer, systemer for tidlig varsling av sentrale utviklingstrekk (early warning) og systemer for overvåking av kvaliteten i selve kredittinnvilgelsesprosessen.

Porteføljestyring

Konsernets risikoeksponering følges opp ved hjelp av et overordnet porteføljestyringsystem. Systemet inneholder en mengde informasjon om risikoen på både aggregert og detaljert nivå. Dette gjør det mulig med en effektiv overvåking og styring av risikoutviklingen i porteføljen. Det foretas en månedlig oppdatering av all porteføljeinformasjon inkludert oppdatering av misligholdssannsynligheten på kundene.

Utviklingen av risikoen i porteføljene følges opp med særlig vekt på utviklingen i risikoklassifisering (migrering), forventet tap, risikojustert kapital og risikojustert avkastning. Risikojustert kapital gjenspeiler den faktiske risikoeksponeringen bedre enn hva det tradisjonelle fokuset på utlånsvolum gjør.

Early Warning

Konsernets system for early warning gir anledning til løpende oppfølging av sentrale risikodrivere på kundene og fungerer som en viktig indikator for potensiell misligholdsutvikling. Hensikten er å fange opp sentrale utviklingstrekk på et tidligst mulig tidspunkt.

Eksempel på slike risikodrivere er:

- Kortsiktig og gjentatte mislighold
- Utvikling i rammeutnyttelse – både på kassekreditter, byggelån og fleksilån
- Utvikling i antall avdragsutsettelse
- Offisielle kunngjøringer

Kredittprosessovervåking

Konsernets systemer for overvåking av kredittinnvilgelsesprosessen gir mulighet for en løpende oppfølging av kredittkvaliteten og den risikojusterte avkastningen på nye engasjement. Systemet er godt egnet til sammenligning av kvalitet på tvers av avdelingene, og muliggjør tidlig handling hvis for eksempel

enkeltavdelinger har en uønsket utvikling i den løpende kredittpraksisen.

4.5 Risikoklassifiseringssystemet

Konsernet bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling.

Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på hovedkomponentene som vist i tabell 3:

Tabell 3: Risikoklassifiseringssystemet i SpareBank 1 SR-Bank

Risikoklassifisering	Kort beskrivelse
Misligholdssannsynlighet (PD)	Kundene blir klassifisert i misligholdsklasser ut fra sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode beregnet ut fra et langsiktig utfall.
Eksposering ved mislighold (EAD)	Dette er en beregnet størrelse som angir konsernets eksponering mot kunden ved mislighold.
Tapsgrad ved mislighold (LGD)	Dette er en beregnet størrelse av hvor mye konsernet kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser.
Forventet tap (EL)	Dette er det beløpet man statistisk sett må forvente å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode, gitt normal konjunktursituasjon.
Risikojustert kapital (UL)	Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital banken må sette av som en buffer for framtidig uventet tap.
Risikogruppe	Kunden får tildelt risikogruppe basert på engasjementets risikojusterte kapital.
Risikoprising	SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av å prise risiko riktig, og har en prisingsmodell som hensyntar risikoen i engasjementet ved beregning av pris.

Sannsynlighet for mislighold – PD

Kundene blir klassifisert i misligholdsklasser ut fra sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 -måneders periode basert på et langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus⁴. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall knyttet til inntjening

og tæring, samt på grunnlag av ikke-finansielle kriterier som atferd og alder. For

å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni misligholdsklasser (A-I). I tillegg har konsernet to misligholdsklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

SpareBank 1 SR-Bank vektlegger en stabil og forutsigbar kredittgivning og kapitalisering over tid, og konsernet utvikler derfor modeller for å beregne misligholdssannsynligheten med utgangspunkt i en «Through the Cycle»-tilnærming. Dette korresponderer også med tilnærmingen bak ratingmetodikken til de mest anerkjente ratingselskapene.

⁴ Langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus bestående av fire perioder med normalkonjunktur og én periode med kraftig økonomisk nedgangskonjunktur⁵ SR-Bank Markets er besluttet overdratt til SpareBank 1 Markets med økonomisk virkning 01.01.2023

Foruten å forutsi langsiktig utfall for misligholdssannsynligheten uavhengig av konjunktursituasjonen, skal modellene også klare å rangere kundene etter risiko (fra laveste misligholdssannsynlighet til høyeste misligholdssannsynlighet) ut fra den konjunktursituasjonen man er i. Dette er viktig for å kunne forutsi hvilke kunder som kan komme til å få problemer i løpet av de neste 12 månedene. For å oppnå dette må også modellen inneholde variabler som fanger opp konjunktrendringene.

SpareBank 1 SR-Bank beregner langsiktig utfall for misligholdssannsynlighet ved å ta

utgangspunkt i en full tapssyklus med varighet på om lag 25 år. Tapssyklusen består av fire perioder med normal konjunktursituasjon og én periode med kraftig økonomisk nedgangskonjunktur. Egne, representative historiske misligholdsdata benyttes som datagrunnlag ved beregningen.

Definisjonen av den enkelte misligholdsklasse er vist i tabellen under. Tabellen viser også sammenhengen mellom klassifisering i de største eksterne ratingbyråene og klassifiseringen som benyttes i SpareBank 1 SR-Bank.

Tabell 4: Definisjon av misligholdsklasser og sammenhengen mellom klassifisering i SpareBank 1 SR-Bank og de største eksterne ratingbyråene

Misligholdsklasse	Nedre grense PD	Øvre grense PD	Ratingskala Standard & Poor's	Ratingskala Moody's
A	0,00 %	0,10 %	AAA - A-	Aaa - A3
B	0,10 %	0,25 %	BBB+ - BBB	Baa1 - Baa2
C	0,25 %	0,50 %	BBB-	Baa3
D	0,50 %	0,75 %	BB+	Ba1
E	0,75 %	1,25 %	BB	Ba2
F	1,25 %	2,50 %	BB-	Ba3
G	2,50 %	5,00 %	B+	B1
H	5,00 %	10,00 %	B	B2
I	10,00 %	40,00 %	B- - CCC/C	B3 - Caa3/C

Eksposering ved mislighold – EAD

Eksposering ved mislighold (EAD) defineres som den eksponering banken har til en kunde på misligholdstidspunktet. Konverteringsfaktoren (KF) definerer hvor stor andel av ubenyttet ramme som forventes trukket opp gitt mislighold. Ubenyttet ramme er i denne sammenheng definert som gjenstående disponibel ramme ett år før mislighold.

Innvilgede, men ikke trukne rammer på personmarkeds kunder har en konverteringsfaktor lik 1, noe som betyr at det forutsettes 100 prosent opptrekk ved mislighold. For bedriftsmarkeds-kunder blir innvilgede, men ikke trukne rammer multiplisert med en konverteringsfaktor som varierer mellom 60 og 90 prosent, avhengig av kundens

misligholdssannsynlighet. Konverteringsfaktor for garantier er en myndighetsfastlagt parameter og er satt til 1 for lånegarantier og 0,5 for øvrige garantier.

Tapsgard ved mislighold – LGD

Tapsgard ved mislighold beskriver hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. LGD-modellen gir estimater som skal forutsi tapsgard i økonomiske nedgangstider. Vurderingen tar blant annet hensyn til verdien av underliggende sikkerheter, grad av gjenvinning på usikret del av engasjementet, grad av tilfriskning før realisasjon og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement.

Det benyttes syv klasser for klassifisering av engasjementer i henhold til tapsgrad ved mislighold.

Tabell 5: Definisjon av tapsgrad

LGD-klasse	Intervall for verdi av LGD
1	Inntil 10 %
2	<10 %, 20 %]
3	<20 %, 30 %]
4	<30 %, 40 %]
5	<40 %, 50 %]
6	<50 %, 60 %]
7	Over 60 %

Forventet tap – EL

Forventet tap beskriver hva konsernet statistisk sett må forvente å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12-måneders periode, basert på langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Forventet tap beregnes med utgangspunkt i eksponering ved mislighold, misligholdssannsynlighet og tapsgrad ved mislighold.

Risikojustert kapital – UL

Det er mange forhold som påvirker konsernets tap på utlån og kreditter. Det forventede tapet er basert på størrelser som er usikre, der usikkerheten i stor grad er knyttet til egenskaper ved engasjementene. Det er relativt lite usikkerhet knyttet til godt sikrede engasjement til låntakere som har god betjeningsevne, mens det er relativt stor usikkerhet knyttet til svakt sikrede engasjement og til kunder med ustabil betjeningsevne.

For å ta hensyn til disse forholdene beregnes et uventet tap (UL) på alle engasjementer, også kalt risikojustert kapital. For dette formålet benytter SpareBank 1 SR-Bank referansemodellen for uventet tap som er gitt av gjeldende kapitaldekningsregelverk. Ved å summere de uventede tapene over alle engasjement får vi et anslag på hvor mye konsernet kan tape utover det forventede tapet.

Risikojustert kapital beskriver dermed hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet

har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke alle mulige uventede tap ut fra et gitt konfidensnivå på 99,9 prosent.

Et engasjement risikoklassifiseres i en risikogruppe fra laveste til høyeste risiko basert på engasjementets risikojusterte kapital.

Risikogrupperne er definert som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 6: Definisjon av risikogrupper

RISIKOJUSTERT KAPITAL (UL) I PROSENT AV EAD

RISIKOGRUPPE	Nedre grense	Øvre grense
LAVESTE	0,0 %	1,6 %
LAV	1,6 %	4,0 %
MIDDELS	4,0 %	8,0 %
HØY	8,0 %	12,0 %
HØYESTE	12,0 %	99,99 %

Risikoprising – RARORAC (Risk Adjusted Return on Risk Adjusted Capital)

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av å prise risiko riktig. Dette innebærer at engasjementer med høy risiko prises høyere enn engasjementer med lav risiko. Det generelle nivået på risikoprisingen vil imidlertid også avhenge av konsernets overordnede avkastningsmål og hensynet til konkurranse-situasjonen.

SpareBank 1 SR-Bank bruker derfor modeller som beregner den riktige risikoprisen som bør tas for blant annet å prise inn forventet tap og avkastning på risikojustert kapital. Risikoprisingmodellen tar utgangspunkt i de samme hovedkomponentene som i konsernets risikoklassifiseringssystem. Modellen bygger på en standard «RARORAC»-modell (Risk Adjusted Return On Risk Adjusted Capital) for måling av risikojustert avkastning.

Prisingmodellen brukes hovedsakelig ved innvilgelse og fornyelse til å beregne kundens pris og for å måle og følge opp lønnsomheten.

4.6 Sikkerheter og andre risikoreducerende tiltak

SpareBank 1 SR-Bank krever sikkerhetsstillelser for å redusere kredittrisikoen i hvert enkelt engasjement. For foretak nedfelles det i tillegg ulike typer vilkår i de fleste kredittavtalene. Bruk av vilkår gir banken sikkerhet for at selskapet holder forsvarlige nivåer av for eksempel likviditet og egenkapital, eller at selskapet etterlever gjeldende lover og forskrifter knyttet til sin virksomhet.

For personkunder tas det hovedsakelig pant i fast eiendom (bolig). For foretak tas det pant i ulike typer sikkerheter som vist i tabell 7.

Tabell 7: Hovedtyper av sikkerheter

Sikkerhetstype	Person-marked	Bedrifts-marked
Fast eiendom	X	X
Tomter	X	X
Verdipapirer	X	X
Kausjoner	X	X
Driftstilbehør		X
Skip		X
Motorvogn/anleggs-maskin		X
Varelager		X
Landbruksløsøre		X
Kundefordringer		X
Innskudd	X	X

Konsernet fastsetter realisasjonsverdien på stilte sikkerheter på bakgrunn av statistiske data over tid, samt ekspertvurderinger i tilfeller hvor statistiske data ikke har tilstrekkelig utsagnskraft. Realisasjonsverdiene er satt slik at de ut fra en konservativ vurdering reflekterer antatt realisasjonsverdi i en lavkonjunktur.

Enkle pengekrav i form av innskudd på konto i kredittinstitusjon kan pantsettes til fordel for kredittinstitusjonen. I forbrukerforhold må slik panterett etableres ved skriftlig avtale, og panteretten kan bare omfatte innskudd

som står på særskilt konto som er opprettet i forbindelse med avtalen (Lov om pant § 4-4 (2)).

I personmarkedet fastsettes markedsverdien for fast eiendom enten ved å benytte kjøpesum i henhold til kontrakt, meglertakst/takst eller verdiestimer fra Eiendomsverdi (gjelder kun boligeiendom). Eiendomsverdi er et informasjons- og analyseverktøy som gir tilgang til estimert markedsverdi for eiendommer i Norge. I henhold til interne rutiner kan verdiestimer fra Eiendomsverdi benyttes dersom eiendommen ligger i et velfungerende boligmarked og det er liten grad av usikkerhet i verdiestimatet. Realisasjonsverdien på fast eiendom fastsettes ved å ta utgangspunkt i markedsverdi og redusere denne med en reduksjonsfaktor som avhenger av type eiendom. I personmarkedet tas det i begrenset grad sikkerhet i andre objekter enn fast eiendom.

I bedriftsmarkedet beregnes sikkerhetsverdi på næringseiendommer ved hjelp av godkjent ekstern takst, kjøpesum ved en reell transaksjon på armlengdes avstand eller yieldmetoden der verdigrunnet er nåverdien av forventede netto kontantstrømmer tilknyttet eiendommen. Yield reflekterer avkastningen en investor vil kreve ved investering i eiendommen og påvirkes blant annet av faktorer som eiendommens beliggenhet og beskaffenhet, leiekontraktenes varighet, leietakernes soliditet, reguleringsrisiko og forventet langsiktig risikofri rente. Realisasjonsverdien på de stilte sikkerhetene fastsettes ved å ta utgangspunkt i markedsverdi, som reduseres med en faktor som varierer med sikkerhetsobjektets egenskaper.

Reduksjonsfaktorene for alle typene av sikkerheter er satt på bakgrunn av verdifall man må kunne vente i en kraftig økonomisk nedgangstid.

Validering

Konsernet driver kontinuerlig videreutvikling og etterprøving av risikostyringssystemet og kredittinnvilgelsesprosessen for å sikre god kvalitet over tid. En uavhengig

validering er en sentral funksjon i SpareBank 1 SR-Bank sitt IRB-system. Arbeidet oppsummeres i en årlig valideringsrapport som danner grunnlag for styret i SpareBank 1 SR-Bank til å ta stilling til om risikostyringssystemet (IRB-systemet) er godt integrert i organisasjonen og om det beregner risikonivå og kapitalkrav på en betryggende måte.

Formålet med valideringen er å sikre at:

- IRB-systemet er tilpasset porteføljene det anvendes på
- Forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige
- IRB-systemet måler det som det er ment å skulle måle
- IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstagning
- SpareBank 1 SR-Bank etterlever regulatoriske krav

Valideringsarbeidet kan deles inn i fire hovedområder:

Kvantitativ validering: Den kvantitative valideringen skal sikre at de benyttede estimater for misligholdssannsynlighet, eksponering ved mislighold og tapsgrad ved mislighold holder tilstrekkelig god kvalitet. Det gjennomføres analyser som vurderer modellenes evne til å rangere engasjementene etter risiko

(rangeringsevne) og evnen til å fastsette riktig nivå på risikoparameterne. I tillegg analyseres stabiliteten i modellenes estimater.

Kvalitativ validering: Den kvantitative valideringen suppleres også med mer kvalitative vurderinger. De kvalitative vurderingene bygger på informasjon fra flere ulike kilder, herunder organisasjonsundersøkelser, lederbekreftelser, internrevisjonsrapporter med mer. Bruk av kvalitative målemetoder sikrer en fullstendig validering av alle prosesser, kontrollmekanismer og rutiner, samt at den bidrar med verdifulle innspill i forhold til videreutvikling av dagens modeller. Den kvalitative valideringen gir også utfyllende informasjon i tilfeller der tilfanget av statistiske data er begrenset.

Anvendelse: Etterprøvingen skal vise om systemet for styring og måling av kredittrisiko er godt integrert i organisasjonen, og om det utgjør en sentral del av konsernets risikostyring og beslutningstagning.

Etterlevelse: Gjennomgangen skal sikre at SpareBank1 SR-Bank oppfyller regulatoriske kapitalkrav.

Tabellen under viser modeller som benyttes i den regulatoriske IRB-rapporteringen i SpareBank 1 SR-Bank ved utgangen av 2022:

Tabell 8: Risikomodeller som benyttes ved regulatorisk IRB-rapportering 2022

Engasjements-kategori	Segment	PD-modell	EAD-modell	LGD-modell
Massemarked (Personmarked)	Boliglånskunder med intern adferdshistorikk	PM scorekort A	KF = 1	LGD PM
Bolig				
Massemarked (Personmarked)	Øvrige personkunder med intern adferdshistorikk	PM scorekort B	KF = 1	LGD PM
Øvrig				
Foretak (Bedriftsmarked)	Foretak som har levert offentlig regnskap	BM bransje 1-7	EAD BM	LGD BM
	Foretak som ikke leverer fullstendig offentlig regnskap	PD sjablongscore	EAD BM	LGD BM
	Nyetablerte foretak	PD sjablongscore	EAD BM	LGD BM

SpareBank 1 SR-Bank har i 2021 utviklet og søkt Finanstilsynet om tillatelse til å implementere reviderte IRB-modeller som er i samsvar med nye regulatoriske krav fra Den Europeiske Banktilsynsmyndighet (EBA). Det er samtidig utviklet nytt rammeverk for validering som sikrer etterlevelse av nye krav fra EBA på dette området. Reviderte modeller og rammeverk implementeres så snart tillatelse fra Finanstilsynet foreligger.

Ved validering blir de ulike modellene vurdert ut fra fire kriterier; datakvalitet, rangeringsevne, kalibreringsnivå og stabilitet i estimatene.

Datakvalitet

Modellene som benyttes for estimering av misligholdssannsynlighet, eksponering ved mislighold og tapsgrad gitt mislighold er utviklet på bakgrunn av datagrunnlag fra perioden 1994 til 2012 fra bankene i SpareBank 1-alliansen.

Datagrunnlaget er gjenstand for grundig, kontinuerlig kvalitetssikring, og det foretas årlig validering for å sikre at det er representativt for nåværende portefølje i SpareBank 1 SR-Bank.

Validering av datagrunnlaget viser også at det overholder kravene til datagrunnlag gitt av gjeldende kapitaldekningsregelverk. Det er etablert forsvarlige sikkerhetsmarginer der dette anses som nødvendig grunnet usikkerhet i datagrunnlaget.

Rangeringsevne

Ved validering av PD-modellens rangeringsevne testes modellens evne til å rangere kundene fra den med høyest til den med lavest faktisk misligholdssannsynlighet. Rangeringsevnen måles ved hjelp av AUC-metoden (Area Under Curve).

I modellen som estimerer eksponering gitt mislighold (EAD) vil måling av rangeringsevnen vise i hvor stor grad modellen faktisk klarer å rangere kundene fra de med høyest til de med lavest konverteringsfaktor (KF). Det utføres

minimum årlig validering av rangeringsevne for eksponering mot bedriftskundene. Eksponering mot personkunder har en fast konverteringsfaktor på 1 for alle kunder.

Ved validering av rangeringsevnen til modellen for beregning av tapsgrad gitt mislighold (LGD) foretas det analyser av estimert og faktisk tapsgrad i de ulike LGD-klassene.

Det foretas også en validering av i hvilken grad modellen evner å skille kundene fra de med høyest til de med lavest forventet tap (EL) i forhold til eksponering.

Kalibreringsnivå

Estimert misligholdssannsynlighet (PD) skal forutsi langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Dette betyr at i høy- og normalkonjunkturer vil misligholdsnivået bli overestimert, mens i perioder med alvorlige økonomiske tilbakeslag vil misligholdsnivået bli underestimert. Ved validering av PD-modellens nivå foretas det en vurdering av om forskjellen mellom faktisk misligholdsnivå og estimert misligholdsnivå er forsvarlig gitt konjunktursituasjonen. Det foretas også en vurdering av om det regulatoriske kalibreringsnivået er i samsvar med regulatoriske krav.

For konverteringsfaktor (EAD) og tapsgrad (LGD) forutsetter gjeldende kapitaldekningsregelverk at modell-estimatene skal forutsi rammeutnyttelsen (KF) og tapsgraden ved alvorlig økonomisk tilbakeslag («downturn»). Dette betyr at det skal være tilstrekkelig margin mellom estimerte og observerte verdier i normalkonjunktur, og at estimatene ikke skal overskrides i en situasjon med alvorlig økonomisk tilbakeslag.

Det foretas også validering av hvert enkelt element i LGD-modellen, herunder tilfriskning, benyttede reduksjonsfaktorer på sikkerhetsverdier, andel gjenvunnet av usikret eksponering og inndrivelseskostnader.

Nivå på forventet tap (EL) vurderes mot nivå på faktiske regnskapsførte tap, både på totalnivå og fordelt på geografisk område. Forventet tap skal i likhet med estimert misligholdssannsynlighet forutsi

langsiktig utfall gjennom en full konjunktursyklus.

Videre utføres det stresstester på alle parameterne for å validere at estimatene er i samsvar med gjeldende kapitaldekningsregelverk.

Stabilitet i estimatene

Det foretas en validering av at risikoparameterne er stabile over tid og i henhold til ønskede konjunktoregenskaper. Ved validering av PD-modell utføres valideringen ved å analysere migreringen i løpet av en 12-månedersperiode og over tid.

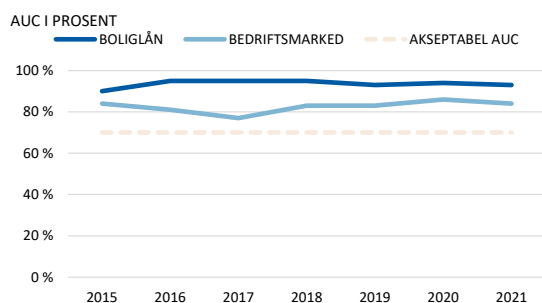
4.7 Sammenligning av risikoparametere med faktisk utfall

I dette avsnittet presenteres et utdrag av valideringsresultatene for PD-, EAD- og LGD-modellene i SpareBank 1 SR-Bank for IRB-porteføljen. Som følge av at valideringsresultater for 2022 ikke var styrebehandlet på rapporteringstidspunktet for offentliggjøring under Pilar 3 gjengis resultater til og med valideringsår 2021.

PD-modeller

Figuren under viser PD-modellenes rangeringsevne for henholdsvis boliglån og bedriftsmarked i perioden 2015-2021.

Figur 9: Rangeringsevne PD-modeller

Den generiske PD-modellen for boliglån har meget høy og stabil rangeringsevne, noe som betyr at modellen har meget god evne til å rangere kundene fra de med høyest til de med lavest faktisk misligholdssannsynlighet. Validering på

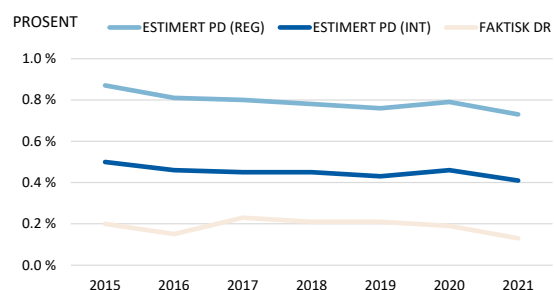
ulike segmenter viser også høy rangeringsevne. Den generiske PD-modellen for bedriftsmarkedskunder har høy og stabil rangeringsevne for totalporteføljen.

Ved validering på ulike delporteføljer kan rangeringsevnen være noe lavere. Dette gjelder for større kunder og enkelte bransjetyper. Det er av den grunn utviklet egne PD-modeller for disse segmentene som foreløpig kun benyttes i den interne porteføljestylingen.

Gjeldende kapitaldekningsregelverk forutsetter at estimert misligholdssannsynlighet (PD) skal forutsi langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Dette betyr at misligholdsestimatene skal være relativt stabile over tid, også gjennom en konjunktursyklus. Figuren under viser gjennomsnittlig uvektet estimert misligholdssannsynlighet (PD) internt og regulatorisk sammenlignet med gjennomsnittlig faktisk mislighold i årene 2015-2021.

Regulatorisk PD er beregnet i tråd med Finanstilsynets metodikk for beregning av langsiktig utfall, med fastsatte nivåer for blant annet mislighold i en alvorlig lavkonjunktur. Intern PD er estimert ved bruk av bankens beste estimater for mislighold gjennom en full tapssyklus, og reflekterer i større grad den underliggende risikoen i porteføljen. Bruk av de interne estimatene gir mer risikosensitive risikovekter og bidrar til økt motivasjon for god risikostyring.

Figur 10: Sammenligning av uvektet estimert PD og faktisk DR – boliglån (regulatorisk og internt)

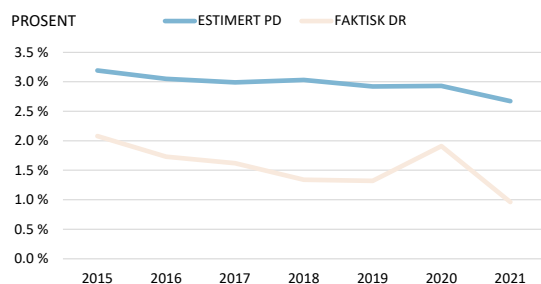

Faktisk mislighold (DR) har vært stabilt lavt. Misligholdet er vesentlig lavere enn både internt og regulatorisk estimert mislighold (PD) i hele perioden. Regulatorisk er det – i overensstemmelse med gjeldende

forskrifter – en betydelig overestimering av misligholdsnivået.

For foretak er det samsvar i kalibreringen av internt og regulatorisk misligholdsnivå, og figuren nedenfor angir gjennomsnittlig uvektet estimert og faktisk mislighold for bedriftsmarkedet.

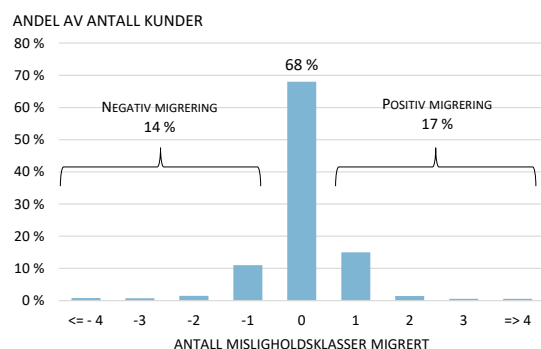
Figur 11: Sammenligning av uvektet estimert PD og faktisk DR – bedriftsmarkedet

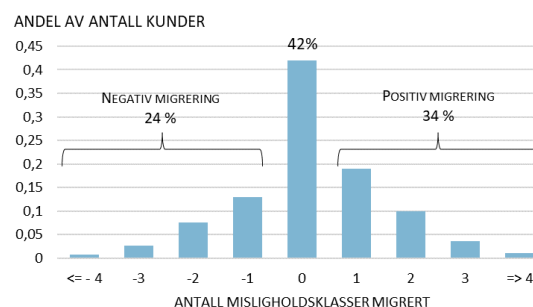
Som figuren viser er estimert sannsynlighet for mislighold (PD) høyere enn faktisk mislighold (DR) i hele perioden. PD-nivået vurderes å være i tråd med modellens ønskede konjunktoregenskaper.

Alle kunder med kredittksporing i SpareBank 1 SR-Bank risikoklassifiseres minimum årlig ved oppdatering av regnskaps- eller ligningsdata. I tillegg scores kundene månedlig basert på informasjon om intern og ekstern adferd. Figurene under viser årlig migrering for henholdsvis boliglånskunder og bedriftsmarkedet. Migrering vil si hvor stor andel av kundene som skifter misligholdsklasse i løpet av en 12-månedersperiode.

Figur 12: Årlig migrering – boliglån

Figur 13: Årlig migrering – bedriftsmarkedet

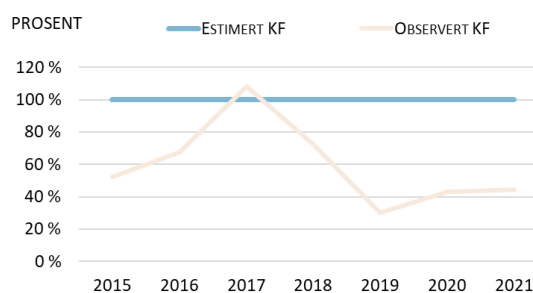

Stabiliteten i misligholdsestimatene er en indikator på modellens konjunktoregenskaper. Andelen stabile kunder i 2021 var 68 prosent for boliglån og 42 prosent for bedriftsmarkedet.

EAD-modeller

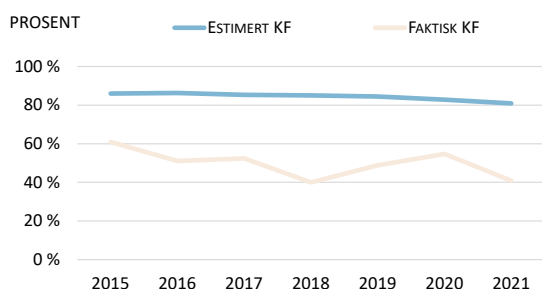
Det foretas en validering av om modellestimatene kan forutsi rammeutnyttelsen (KF) ved et alvorlig økonomisk tilbakeslag («downturn»). Dette betyr at det skal være tilstrekkelig margin mellom estimerte og observerte verdier i normalkonjunktur. Grafene under viser sammenligninger av konverteringsfaktor for perioden 2015-2021.

Figur 14: Sammenligning av estimert og observert konverteringsfaktor (KF) – boliglån (rammelån)

For samtlige boliglånskunder med rammelån er konverteringsfaktoren en fast parameter. Gjennomsnittlig observert konverteringsfaktor er 59 prosent i perioden, og betydelig lavere enn den fastsatte parameteren på 100 prosent. Høy observert KF i 2017 skyldes at små beløp får relativt store utslag målt i prosent i perioder med lavt antall mislighold.

Figur 15: Sammenligning av estimert og observert konverteringsfaktor (KF) – bedriftsmarked

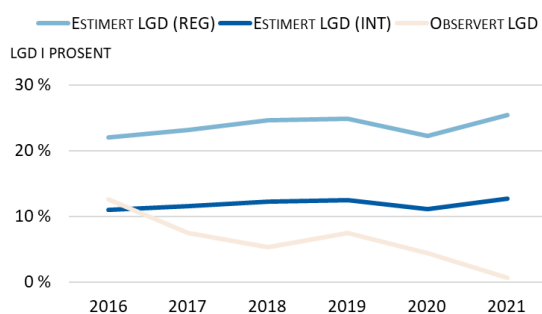
For bedriftsmarkedet er det utviklet en egen modell som estimerer konverteringsfaktor basert på risikoklassifisering og engasjementstype. Gjennomsnittlig estimert konverteringsfaktor er 84 prosent, og høyere enn gjennomsnittlig observert konverteringsfaktor som er 50 prosent.

LGD-modeller

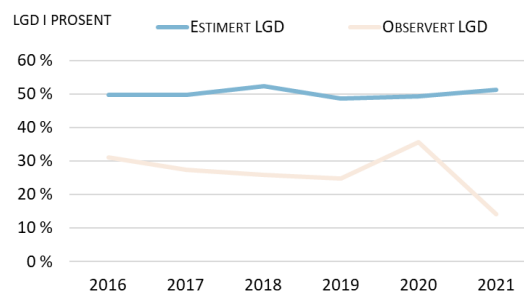
Regulatorisk beregning av tapsgrad (LGD) for boliglån tilsier at minimum estimert LGD skal være 20 prosent, uavhengig av underliggende porteføljekvalitet og tapshistorikk. Internt benyttes egne estimater for tapsgrad som bygger på interne data med empirisk dekning og som er representative for bankens portefølje.

For bedriftsmarkedet er det fullt samsvar mellom interne og regulatoriske estimater for LGD. Figurene under viser estimert og observert uvektet tapsgrad for avklarte misligholdssaker i perioden 2016-2021. Både estimert og observert tapsgrad måles for misligholdte kunder, og estimatene er normalt høyere enn den samlede porteføljen inkludert friske kunder.

Figur 16: Sammenligning av estimert og observert uvektet LGD – boliglån (regulatorisk og internt)

Figur 17: Sammenligning av estimert og observert uvektet LGD – bedriftsmarked

Figurene over viser at observert tapsgrad er lavere enn estimert tapsgrad over tid, både for boliglån og bedriftsmarked.

I 2020 observeres en liten økning i observert tapsgrad for bedriftsmarked. Denne relateres til lavkonjunkturen som har preget enkelte næringer innen storkundesegmentet i offshore og oljerelatert virksomhet etter oljeprisfallet som startet i 2014 og koronapandemien i 2020.

I de større og mer komplekse sakene er inndrivelsestid noe lenger enn normalt, og det må påregnes at observert tapsgrad korrigeres etter hvert som saker avklares. Utførte analyser indikerer at tapsestimatene er tilstrekkelig konservative til å ivareta tap også for sakene som ikke er avklarte.

4.8 Mislighold og nedskrivninger

SpareBank 1 SR-Bank foretar kontinuerlig vurdering av kvaliteten på kredittporteføljen, både på overordnet nivå og på enkeltkundenivå. Kunder med mislighold i form av overtrekk eller restanse på konto overvåkes og følges opp på et tidlig tidspunkt, noe som sikrer at nødvendige tiltak raskt kan iverksettes.

Tett oppfølging av kunder og forebyggende arbeid er viktige virkemidler for å opprettholde en god risikoprofil i konsernets utlånsportefølje for å kunne redusere fremtidige nedskrivninger.

Etter IFRS 9 er konsernets utlån og finansielle forpliktelser gruppert i tre grupper; Trinn 1, Trinn 2, og Trinn 3, hvor Trinn 3 benyttes for utlån og finansielle forpliktelser som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og

hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse utlånene og finansielle forpliktelsene skal det avsettes for forventet tap over levetiden.

Tabell 9: Forventet kredittap fordelt geografisk og på trinn (tall i mnok)

2022 (etter IFRS 9)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
Rogaland	121	155	598
Agder	27	32	49
Vestland	45	52	298
Oslo/Viken	65	59	15
Øvrige	30	20	118
Sum	288	318	1.079
2021 (etter IFRS 9)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
Rogaland	94	172	654
Agder	20	46	48
Vestland	33	68	265
Oslo/Viken	28	48	90
Øvrige	18	17	120
Sum	193	351	1.177

Totalt forventet kredittap ved utgangen av 2022 var 1.079 mill. kroner, hvor av 874 mill. kroner av disse tilhørte Rogaland.

5. MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko er en form for kredittrisiko som oppstår ved handel i finansielle instrumenter, for eksempel derivater eller utlån med pant i verdipapirer. Derivater handles oftest Over the Counter (OTC), det vil si ved individuelle kontrakter mellom to motparter. Motpartsrisiko er risiko knyttet til motpartens evne til å oppfylle de avtalte forpliktelsene i kontrakten og skiller seg fra annen kredittrisiko ved at eksponeringen som regel avhenger av markedsrisikofaktorer som renter, valutakurser, råvarepriser eller aksjekurser.

5.1 Generelt om motpartsrisiko

SpareBank 1 SR-Bank inngår derivathandler for å sikre valuta- og renterisiko som oppstår i forbindelse med den ordinære bankdriften, herunder i forbindelse med inn- og utlånsvirksomheten. I tillegg inngås derivattransaksjoner tilknyttet kundenes etterspørsel etter sikringsinstrumenter og for å sikre egne posisjoner som oppstår i forbindelse med kundehandler.

Kunder benytter derivater for å sikre seg mot ugunstige bevegelser i valutakurs og rentenivå. Eksponeringen til banken er derfor i utgangspunktet risikoreduserende for kunden. Dersom en kunde skal handle i valuta- og/eller renteinstrumenter skal det innvilges en egen ramme for å dekke bankens motpartsrisiko. Rammen innvilges i samsvar med vanlig kredittbehandling, dvs. i henhold til bankens ordinære fullmaktsreglement.

For å minimere motpartsrisikoen mot bankmotparter inngås bilaterale motregningsavtaler, såkalte ISDA-avtaler. Slike avtaler gjør det mulig å motregne alle positive og negative markedsverdier tilknyttet derivatkontrakter inngått mot

samme motpart. Med bankmotparter inngås også bilaterale avtaler om bytte av kontantsikkerheter, såkalte CSA-tillegg. Sistnevnte innebærer at markedsverdien av alle derivatkontrakter inngått mellom SpareBank 1 SR-Bank og motparten avregnes daglig, og motpartsrisikoen vil derfor i stor grad bli eliminert. EMIR-regelverket innebærer i tillegg at en vesentlig del av derivattransaksjonene, herunder brorparten av rentederivatene med bankmotparter, motregnes via såkalte clearingsentraler (CCP). SpareBank 1 SR-Bank er ikke direkte medlem hos en sentral motpart, men er tilknyttet andre clearingmedlemmer i forbindelse med clearing av derivater.

Kapitalkravet for motpartsrisiko beregnes i henhold til standardmetoden (SA-CCR). Økte markedsrenter i 2022 har medført at EAD på kundederivater har falt mens EAD for egne sikringstransaksjoner har økt. Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko utgjorde 1,3 milliarder kroner ved årsskiftet, hvilket var opp fra 1,1 milliarder kroner ved utgangen av 2021. Beregningsgrunnlaget for motpartsrisiko pr 31.12.2022 utgjør 1,0 prosent av konsernets totale beregningsgrunnlag.

6. MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er en samlebetegnelse som omfatter risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser. Verdipapirrisiko, valutarisiko, renterisiko, spreadrisiko, risiko forbundet med egenbeholdning og/eller bruk av egenkapital i syndikater, samt garantistillelse for fulltegning av emisjoner er inkludert i markedsrisiko.

6.1 Generelt om markedsrisiko

Risikostrategi

Markedsrisiko i SpareBank 1 SR-Bank relateres i all hovedsak til konsernets investeringer i verdipapirer, herunder aksjer og obligasjoner. I tillegg har konsernet en viss eksponering for markedsrisiko fra handelsaktiviteter i rente- og valutamarkedene, samt fra aktiviteter som understøtter ordinær innlåns- og utlånsvirksomhet. Konsernets eksponering overfor markedsrisiko anses samlet sett som moderat.

Risikostrategien med tilhørende spesifisering av nødvendige risikorammer, rapporteringslinjer og fullmakter skal minimum årlig behandles og godkjennes av konsernets styre.

Fullmakter, retningslinjer og rutiner

Styrefastsatte rammer relatert til Markets⁵ og Treasury delegeres fra konsernsjef til navngitte personer.

Retningslinjer og rutiner for Markets er godt beskrevet i Guiden, som er bankens system for prosess- og rutinebeskrivelse. Guiden oppdaterer prosesssteg og rutiner fortløpende slik at siste gyldige versjon alltid er tilgjengelig. Rutinene etterleves tilfredsstillende av personer involvert i styring og kontroll av markedsrisiko.

Konsernets markedsrisiko måles og overvåkes med bakgrunn i fastsatte rammer. Ansvar for løpende posisjonsavstemming og måling av konsernets markedsrisikoeksponering ligger hos middle office i Markets. Risk manager markeds- og likviditetsrisiko er ansvarlig for å føre løpende kontroll med

risikomålingen og for den uavhengige risikorapporteringen både internt og eksternt.

6.2 Markedsrisiko, herunder spreadrisiko obligasjoner og sertifikater

Kursrisiko knyttet til verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på konsernets obligasjoner, sertifikater og egenkapital-instrumenter. Kvantifisering av risiko knyttet til verdifall på obligasjonsporteføljene vurdert til virkelig verdi, herunder både systematisk og usystematisk, beregnes med utgangspunkt i Finanstilsynets stresstestmodell for forsikringselskaper. Metodikken er i hovedsak basert på Solvens II (QIS5-spesifikasjonene).

Likviditetsporteføljens totale beholdning utgjør 54,0 milliarder kroner⁶. Porteføljen i Markets utgjør 0,1 milliarder kroner⁷. Tabellen nedenfor gir en oversikt over eksponering fordelt på aktivaklasser.

Risikojustert kapital forbundet med øvrig markedsrisiko måles og følges opp etter Value at Risk- prinsippet (VaR). VaR-modellen dekker konsernets rente- og valutarisiko, samt verdipapirrisikoen forbundet med konsernets investeringer i aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser.

Markedsrisiko rapporteres under kreditt- og motpartsrisiko i henhold til standardmetoden.

⁵ SR-Bank Markets er besluttet overdratt til SpareBank 1 Markets med økonomisk virkning 01.01.2023

⁶ Hvorav 9,6 milliarder kroner måles til amortisert kost og er derfor ikke utsatt for markedsrisiko.

⁷ Inkluderer hybridkapital (fondsobligasjoner) regnskapsmessig klassifisert som egenkapital.

Tabell 10: Virkelig verdi på obligasjonsporteføljen (mill. kr)

Delportefølje	4 kv. 2022	3 kv. 2022	2 kv. 2022	1 kv. 2022
Treasury	53.998	50.349	51.238	58.333
Norsk stat/kommune	3.530	2.416	1.372	1.310
Utenlandsk garantert	29.841	28.697	29.941	31.826
OMF/Covered Bond	20.340	19.236	19.926	25.197
Norsk bank/finans	287	0	0	0
SB1 Markets	75	222	253	225
Norsk bank/finans	54	41	37	37
Industri/annet	21	181	216	188

6.3 Obligasjonsporteføljen

Risikoprofil og porteføljeutvikling

Konsernet har to ulike porteføljer bestående av obligasjoner og sertifikater – henholdsvis likviditetsporteføljen og porteføljen i Markets. De respektive porteføljene er underlagt separate forvaltningsmandat.

Likviditetsportefølje (forvaltes av Treasury)

Likviditetsporteføljen består av rentebærende papirer som enten tilfredsstillende krav for deponering i Norges Bank, LCR-regelverket eller ukommitterte kredittrammer, samt eksponering mot selskaper i SpareBank 1-alliansen. Størrelsen på porteføljen vil til enhver tid avhenge av konsernets balanse og derigjennom behovet for likvide eiendeler. Ved utgangen av 2022 utgjør den samlede likviditetsporteføljen en verdi på 54,0 milliarder kroner.

Verdipapirer som ikke tilfredsstillende ovenstående krav innebærer i henhold til konsernets interne retningslinjer en kredittrisiko som er underlagt egne behandlingsregler.

Portefølje i Markets

Porteføljen i Markets består av finansielt orienterte investeringer i rentebærende

papirer⁸. Ramme for slike investeringer i 2022⁹ har vært fem hundre millioner kroner. Alle investeringer i denne porteføljen som ikke tilfredsstillende kriteriene for ukommitterte kredittlinjer vedtatt av styret er underlagt egne behandlingsregler. Ved utgangen av 2022 er porteføljen i Markets eksponert mot 12 utstedere og verdsatt til 75 millioner kroner.

I tabellene gis det en oversikt over SpareBank 1 SR-Bank sin eksponering i obligasjoner innenfor de ulike porteføljene.

Tabell 11: Verdipapireksponering i obligasjoner og sertifikater

Risikoklasser obligasjoner og sertifikater – totalt			
Risikokategori	Rating	Bokført verdi mill. kr	Prosent totalt
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-	53.711	99,4 %
Lav risiko	A+, A og A-	0	0,0 %
Moderat risiko	Ikke-ratet	283	0,5 %
Høy risiko	Ikke-ratet	18	0,0 %
Høyeste risiko	Ikke-ratet	41	0,01%
Totalt		54.052	100,0 %

Risikoklasser – Treasury			
Risikokategori	Rating	Bokført verdi mill. kr	Prosent Treasury
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-	53.711	99,5 %
Lav risiko	A+, A og A-	0	0,0 %
Moderat risiko	Ikke-ratet	266	0,5 %
Høy risiko	Ikke-ratet	0	0 %
Høyeste risiko	Ikke-ratet	0	0 %
Totalt		53.977	100,0 %

Risikoklasser – Markets			
Risikokategori	Rating	Bokført verdi mill. kr	Prosent Markets

⁸ Inkluderer hybridkapital (fondsobligasjoner) regnskapsmessig klassifisert som egenkapital

⁹ Rammer for obligasjonsportefølje videreføres ikke i forbindelse med overdragelse av virksomhet fra SR-Bank Markets til SpareBank 1 Markets

Risikokategori	Rating	Bokført verdi mill. kr	Prosent SR-Bank Markets
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-	0	0 %
Lav risiko	A+, A og A-	0	0 %
Moderat risiko	Ikke-ratet	17	22,4 %
Høy risiko	Ikke-ratet	18	23,4 %
Høyeste risiko	Ikke-ratet	41	54,2 %
Totalt		75	100,0 %

6.4 Renterisiko

Renterisiko oppstår ved at konsernet kan ha ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser. Handelsaktivitetene knyttet til omsetning av renteinstrumenter skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimalt potensielt tap. Den kommersielle risikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig.

Konsernets overordnede rammer for renterisiko for 2023 definerer maksimalt tap ved renteendring på to prosentpoeng. Maksimum tap ved renteendring på to prosentpoeng er totalt 270 millioner kroner som fordeles på totalbalansen til Markets (70 millioner kroner) og Treasury (200 millioner kroner).

Samlet valutaposisjon kan ikke overstige renterisikorammen i norske kroner.

Tabell 13: Delrammer innenfor de ulike løpetidsbåndene

Løpetidsbånd	Ramme Markets	Ramme Treasury
0 – 3 mnd.	NOK 40 mill.	NOK 200 mill.
3 mnd. – 6 mnd.	NOK 40 mill.	NOK 100 mill.
6 mnd. – 9 mnd.	NOK 20 mill.	NOK 100 mill.
9 mnd. – 1 år	NOK 20 mill.	NOK 100 mill.
1 år – 18 mnd.	NOK 20 mill.	NOK 40 mill.
18 mnd. – 24 mnd.	NOK 30 mill.	NOK 30 mill.
Hvert år (1-10)	NOK 60 mill.	NOK 30 mill.
10 år eller mer	NOK 60 mill.	NOK 20 mill.

Tabellen nedenfor viser total renterisiko ved utgangen av de siste fire kvartalene.

Tabell 12: Resultateffekt ved et positivt parallellskift i rentekurven på ett prosentpoeng (mill. kr)

Renterisiko	0-6 mnd.	6-12 mnd.	1-5 år	> 5 år	Totalt
4 kv. 2022	-12	5	-1	-3	-11
3 kv. 2022	12	2	-8	-6	0
2 kv. 2022	-10	2	-5	-5	-18
1 kv. 2022	-26	1	-19	-11	-55

6.5 Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tap ved endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutaer hvor konsernet har eksponering. Valutakursrisikoen reguleres av nominelle rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i én enkeltvaluta. Overnatten kursrisiko for valuta skal netto ikke overstige 100 millioner kroner pr. enkeltvaluta og 225 millioner kroner aggregert.

Tabellen angir netto valutaeksponering medregnet finansielle derivater ved utgangen av de fire siste kvartalene.

Tabell 14: Valutaeksponering medregnet finansielle derivater (mill. kr)

Valuta	4 kv. 2022	3 kv. 2022	2 kv. 2022	1 kv. 2022
EUR	3	-95	5	30
USD	-1	-7	5	3
CHF	1	0	-0	1
GBP	-0	-1	0	-0
SEK	-0	-3	5	0
Øvrige	2	-21	2	18

6.6 Verdipapirrisiko aksjer¹⁰

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser klassifiseres innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig

¹⁰ Inkluderer ikke hybridkapital (fundsobligasjoner) regnskapsmessig klassifisert som egenkapital

for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over konsernets aksjebeholdning i de siste fire kvartalene:

Tabell 15: Konsernets aksjebeholdning til virkelig verdi ved utgangen av årets kvartaler (mill. kr)

Klassifikasjon balansen	4 kv. 2022	3 kv. 202	2 kv. 2022	1 kv. 2022
Aksjer, andeler mv	827	821	810	836

7. OPERERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser.

7.1 Styring av operasjonell risiko

SpareBank 1 SR-Bank tilstreber å ha en god balanse mellom tillit og kontroll som sikrer at effektivitet ivaretas, samtidig som konsernet ikke eksponeres for unødig operasjonell risiko. Dette skal oppnås gjennom god risikokultur i organisasjonen, kontinuerlig læring av uønskede hendelser og utvikling av metoder for å identifisere og kvantifisere risiko.

Risikostrategi og -rammer for operasjonell risikoeksponering fastsettes årlig og godkjennes av styret. Det er den enkelte leders ansvar å sørge for at enheten de har ansvar for er underlagt tilstrekkelig styring og kontroll, og at operasjonell risiko styres innenfor strategi og rammer definert for konsernet. Konsernenheten for risikostyring har ansvar for å støtte og utfordre risikoeiere, og skal sørge for at konsernet har et godt rammeverk for identifisering, rapportering og oppfølging av operasjonell risiko.

7.2 Måling av operasjonell risiko

SpareBank 1 SR-Bank beregner og holder regulatorisk kapital for operasjonell risiko i henhold til sjablongmetoden. Denne metoden vurderes å gi et utilstrekkelig bilde av den faktiske eksponeringen for operasjonell risiko ettersom den ikke tar hensyn til virksomhetsspesifikke faktorer og etablerte kontroller, men kun tar utgangspunkt i historiske inntekter for ulike forretningsområder. For å få innsikt i hva som driver operasjonell risiko i konsernet gjennomføres det derfor kartlegginger av operasjonell risiko hvor prosesseiere og fagekspertene involveres for å identifisere potensielle risikoer med tilhørende sannsynligheter og konsekvenser.

Det er lagt ned et betydelig arbeid i å utvikle metoder for å identifisere og vurdere operasjonell risiko. I løpet av de siste årene har jevnlig kartlegging og oppdatering av risikobildet identifisert nye operasjonelle risikoer med betydelig tapspotensiale. Samtidig har det blitt

gjennomført målrettede risikoreducerende tiltak som har holdt det samlede potensielle tapet på et stabilt nivå. Dette er oppnådd gjennom forbedrede kontrolltiltak i kombinasjon med forsikringsordninger.

7.3 Utvikling i operasjonell risiko

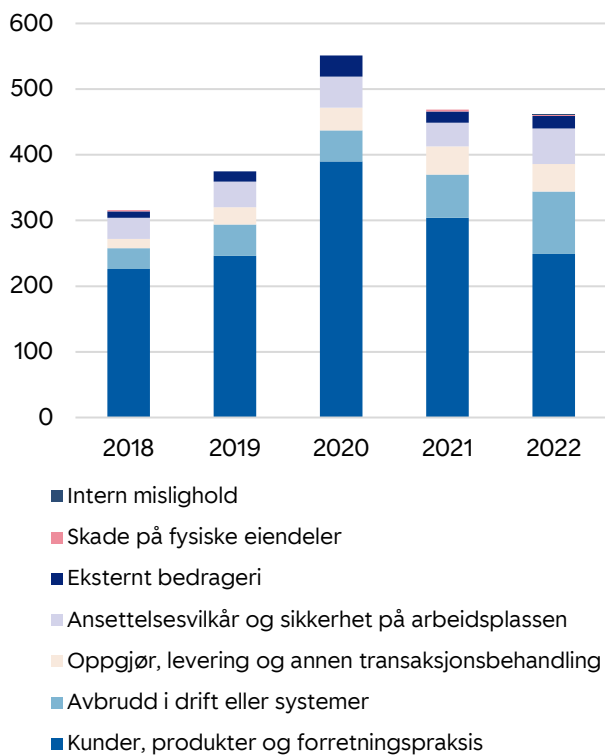
Endringstakten i bransjen har i flere år vært økende, og stadig hyppigere endringer kan medføre økt fare for nye, utilsiktede operasjonelle risikoer. Konsernet har derfor hatt særlig fokus på endringstakt som en vesentlig risikodriver, rutineene er profesjonalsert og det er utviklet skreddersydd systemstøtte for registrering, risikovurdering, forankring og godkjenning av alle vesentlige endringer i produkter, prosesser og systemer. Totalt er det registrert og behandlet mer enn hundre endringssaker i løpet av 2022. Slik proaktiv risikostyring vurderes som et sentralt tiltak for å unngå at konsernet påføres utilsiktede nye risikoer gjennom enkeltvis eller gjennomgående svakheter i produkter, systemer og rutiner.

7.4 Uønskede hendelser

Registrering og læring av uønskede hendelser vurderes som et viktig virkemiddel for å fange opp og realisere forbedringsområder, samt redusere risiko. Konsernet har gjennom flere år fokusert på å bygge kultur og systemstøtte for hendelsesrapportering. Det ble registrert 463 uønskede hendelser i 2022 hvorav flere har resultert i tiltak som medfører reell reduksjon i risiko for lignende og mer alvorlige hendelser i fremtiden.

Figuren under viser antall registrerte hendelser i årene 2017 til 2022. Det samlede tapet fra registrerte uønskede hendelser i 2022 utgjorde 8,2 millioner kroner, mot 3,5 millioner kroner i 2021.

Figur 18: Registrerte uønskede hendelser fordelt etter Basel-kategorier

8. LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økning i eiendeler.

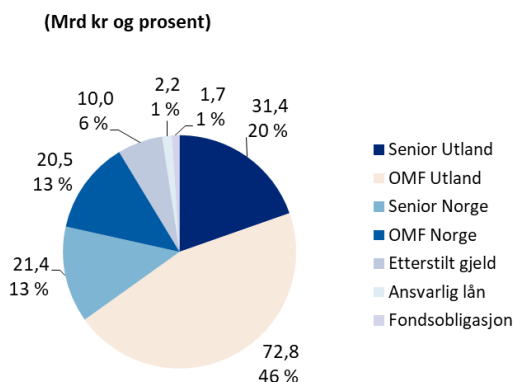
8.1 Generelt om likviditetsrisiko

Rammeverket for styring av likviditetsrisiko skal gjenspeile konsernets risikoprofil. Likviditetsrisikoen skal være lav.

8.2 Styring og måling av likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere målemetoder, da ingen metode alene kan kvantifisere denne type risiko. Metodene inkluderer rammer for maksimale refinansieringsbehov innenfor ulike løpetider, balansenøkkeltall, overlevelsesmål i en normalsituasjon forutsatt stengte kapitalmarkeder og det kortsiktige likviditetsmålet LCR. Videre foretas det intern stresstesting av konsernets overlevelsesevne under ulike scenarioer, herunder en alvorlig bank- og markedsspesifikk krise. Resultatet av stresstestene inngår i informasjonsgrunnlaget til konsernets likviditetsstrategi og gjenopprettingsplan ved likviditetskriser.

Figur 19: Sammensetningen av konsernets fremmedkapital pr 31.12.2022 (mrd. kr. og prosent)

Likviditetsreserven er på 61,2 milliarder kroner, i tillegg er det 22,1 milliarder kroner boliglån klaggjort for OMF-finansiering.

Likviditetssituasjonen i SpareBank 1 SR-Bank vurderes som god.

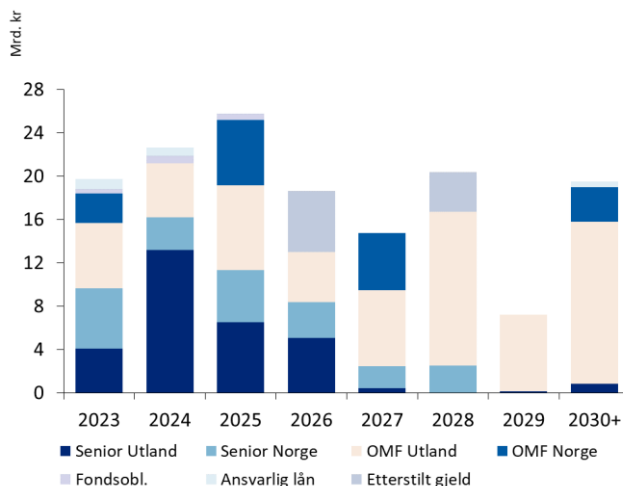
Likviditetsreserven indikerer en overlevelsessevne på 33 måneder ved utgangen av 2022 uten tilgang på ekstern finansiering. I løpet av de neste 12 månedene skal fremmedkapital tilsvarende 19,7 milliarder kroner refinansieres.

Innskudd fra kunder er en sentral finansieringskilde. For konsernet som helhet er innskuddsmassen økt med 10,5 milliarder kroner (7,6 prosent) i løpet av året og utgjør 148,1 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Innskuddsdekningen er 58,5 prosent ved utgangen av 2022 sammenlignet med 59,8 prosent ved utgangen av 2021.

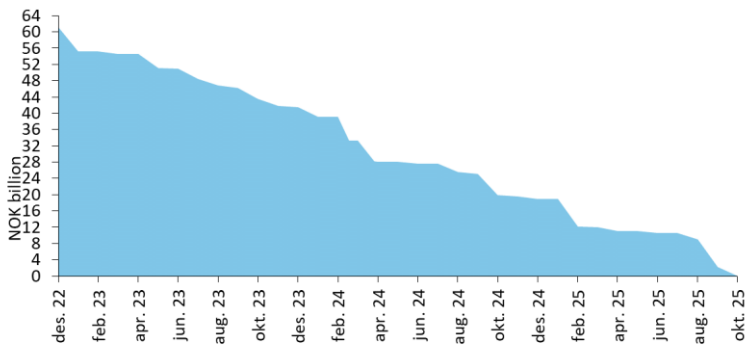
SR-Boligkreditt AS er et heleid datterselskap som ble etablert i 2. kvartal 2015. Selskapets formål er å kjøpe boliglån av SpareBank 1 SR-Bank og finansiere dette ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Gjennom SR-Boligkreditt AS kan SpareBank 1 SR-Bank diversifisere og optimalisere sin funding. Boliglån overført til SR-Boligkreditt AS utgjorde 104,4 milliarder kroner ved utgangen av 2022.

Figuren nedenfor illustrerer fremmedkapitalforfall pr. år ved utgangen av 2022:

Figur 20: Fremmedkapitalforfall per 31.12.2022

Figur 21: Sensitivitetsanalyse likviditetsrisiko
basisscenarioet

Ettersom basisscenarioet forutsetter at tilgangen på ekstern likviditet faller bort kan nye utlån utelukkende finansieres ved avdrag fra og forfall i eksisterende låneporteføljer. I en slik situasjon sikrer konsernets likviditetsbuffer overlevelsessevne til oktober 2025. Likviditetsbufferen består av innskudd og meget sikre og likvide rentepapirer. Konsernets kortsiktige likviditetsmål, samlet LCR (Liquidity Coverage Ratio), utgjorde 176 prosent ved utgangen av året.

9. EIERRISIKO

Eierrisiko er risikoen for at SpareBank 1 SR-Bank blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskap eller at konsernet må tilføre ny egenkapital til strategisk eide selskap. Eierselskap defineres som selskaper hvor SpareBank 1 SR-Bank har en vesentlig eierandel og innflytelse.

9.1 Styring av eierrisiko

SpareBank 1 SR-Bank har sterkt fokus på styring og kontroll i selskaper hvor banken har fullt eller delvis eierskap. I selskaper som er deleid, enten gjennom direkte eierskap fra SpareBank 1 SR-Bank eller indirekte gjennom eierskapet på 19,5 prosent i SpareBank 1 Gruppen, er SpareBank 1 SR-Bank som største bank i alliansen representert som styremedlem i alle selskaper av spesiell betydning.

I konsernet er all oppfølging av eierposter samlet under konserndirektør for økonomi og finans. All rapportering fra de enkelte selskap og spørsmål vedrørende kapitalutvidelser med videre gjennomgås her. Gjennom aktiv styredeltakelse i en rekke av de deleide selskapene sikres god informasjonstilgang som ivaretar SpareBank 1 SR-Banks eierinteresser. I saker

som har karakter av å være viktig for SpareBank 1 SR-Banks øvrige virksomhet bringer den enkelte styreleder/styremedlem saken inn for plenumsdiskusjon i konsernledergruppen.

Risikorammer og tildeling av risikokapital for de enkelte selskap fastsettes årlig i bankens styre. Til grunn for dette ligger et rammeverk for vurdering av risiko.

9.2 Generelt om eierrisiko

Eierrisikoen varierer fra selskap til selskap avhengig av selskapets virksomhet med dertil iboende risiko og SpareBank 1 SR-Bank sin eierandel. Figuren under viser bankens heleide og deleide selskaper per 31.12.2022.

Figur 22: Heleide og deleide selskaper per 31.12.2022

10. FORRETNINGSRISIKO

Forretningsrisiko er risikoen for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen eller myndighetenes reguleringer.

Konsernet har over lengre tid utviklet et godt diversifisert inntektsgrunnlag, slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser over tid. Konsernet har over tid utviklet en kostnadseffektiv drift i kombinasjon med kontinuerlig kompetanseheving og utvidelse av

virksomheten hva gjelder produktbredde og geografi. SpareBank 1 SR-Bank har gjennom flere år lagt systematisk vekt på verdikjedetenking og utvikling av produkter og tjenester.

11. OMDØMMERISIKO

Omdømmerisiko er risikoen for svikt i inntjening eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjemarked og myndigheter.

SpareBank 1 SR-Bank har etablert en overordnet kommunikasjonsstrategi som skal sikre at informasjon formidles internt og eksternt på en måte som støtter opp om virksomhetens verdigrunnlag, mål og visjon.

Konsernet har en egen Kommunikasjonsavdeling. Gjennom divisjonen Folk, Bærekraft og Kommunikasjon er denne representert i konsernledelsen. Det er etablert dedikerte ansvarspersoner som håndterer all kommunikasjon på sosiale medier, og informasjonshåndtering inngår i konsernets beredskapsplan som er distribuert til alle ansatte.

SpareBank 1 SR-Bank har også implementert en intern prosess for identifisering og evaluering av konsernets risikobilde for omdømme. Det foretas jevnlig og minst årlig en gjennomgang og kartlegging av hvilke omdømmerisikoer konsernet er eksponert for, og om det foreligger endringer i risikobildet.

Omdømmerisikoene identifiseres og rangeres etter vurdering av:

- Direkte håndteringskostnad («brannslukking»)
- Påvirkning på avgang av eksisterende kunder
- Påvirkning på tilgang av nye kunder
- Potensiale for at konsernets konsesjoner kan komme under vurdering og dermed indirekte påvirke markedsverdi og finansieringsevne
- Om enkelte hendelser ville innebære at det ble avdekket holdninger og handlinger som avviker betydelig fra konsernets kommuniserte verdier

Konsernet har også fortløpende overvåking av omdømme gjennom daglig overvåking og vurdering av mediebildet, samt fortløpende overvåking av omtaler i ulike sosiale medier og kanaler. De fortløpende daglige vurderinger forsøkes gjennomført på en så objektiv måte som mulig. Medlemmer av konsernledelsen og andre nøkkelpersoner får daglige rapporter over mediebildet.

12. STRATEGISK RISIKO

Strategisk risiko er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger.

SpareBank 1 SR-Bank har en årlig strategiprosess som involverer styret, ledelse, nøkkelpersoner, divisjoner og datterselskap i arbeidet. Arbeidet ender ut i et strategisk målbilde for neste treårsperiode med en tilhørende forretnings- og handlingsplan. Forretningsplanen viser tydelig de prioriteringer som konsernet har gjort for perioden basert på scenarier og konkurranse- og markedssituasjon. Forretnings- og handlingsplanen er mest detaljert for det nærmeste året.

Konsernledelsen foretar både månedlig og tertialvis evaluering av konsernets prestasjoner og strategiske retning. I den tertialvise evalueringen vurderes også aktuelle nye initiativ og tiltak som må iverksettes basert på endringer i forutsetninger eller endringer i markedssituasjon. Strategiarbeidet er således fleksibelt i sin tilnærming og kan ivareta både kortsiktige og langsiktige målsettinger.

13. KLIMARISIKO

Klimarisiko er risiko for økonomiske tap og finansiell ustabilitet som følge av de fysiske klimaendringene og samfunnets respons på dem.

Klimarisiko er en integrert del av konsernets risikostyringsprosesser og SpareBank 1 SR-Bank identifiserer og vurderer klimarelaterte risikoer og muligheter som kan påvirke kunder, forretningsområder og drift på ulike nivå. Konsernets utlånsportefølje gjennomgår årlig stresstester og finansielle fremstillinger. Den største klimarisikoksponeeringen til SpareBank 1 SR-Bank ligger i bedriftsmarkedsporteføljen, så håndtering av klimarisiko fra denne delen av virksomheten prioriteres.

Gjennom 2022 ble en felles SpareBank 1-modell for ESG-score utviklet og fra 4. kvartal 2022 ble den tatt i bruk. Den benyttes i forbindelse med kredittinnvilgelse og fornyelse av bedriftskunder med konsolidert eksponering over 10 millioner kroner. Den nye ESG-modellen erstatter modellen fra 2019 og er et stort steg fram. Den inneholder spørsmål for flere spesifikke bransjer, inkluderer iboende risiko per

bransje og forventes å gi forbedret rangeringsevne.

ESG-scoringen baserer seg på spørsmål innen de fire deltemaene fysisk klimarisiko (E), klimamessig overgangsrisiko (E), sosiale forhold (S) samt eier- og selskapsstyring (G) og gir en delscore per deltema samt en totalscore. Dersom en kunde får en særlig lav ESG-score, er det et krav om at kunderådgiver skal utarbeide en tiltaksplan for forbedring sammen med kunden.

SpareBank 1 SR-Bank har fra 2021 beregnet CO₂-utslipp basert på metodikken til PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials). Fysisk klimarisiko knyttet til eiendom finansiert av SpareBank 1 SR-Bank er per 2022 analysert for første gang. Grunnlaget har vært offentlig tilgjengelige data om risiko for stigende havnivå, skred og flom.

14. COMPLIANCERISIKO (ETTERLEVELSE)

Compliancerisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

Compliancefunksjonen i SpareBank 1 SR-Bank er en uavhengig funksjon som skal se til at de lover, forskrifter, normer og anbefalinger som regulerer vår virksomhet og som er fastsatt av myndighetsorganer eller andre institusjoner eller foreninger, implementeres og etterleves.

Compliancepolicy

Konsernets compliancepolicy vedtas av styret og beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering.

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Effektive virkemidler for å oppnå dette er:

- Et tydelig verdigrunnlag som er klart kommunisert og forstått i organisasjonen
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

14.1 Styring av compliancerisiko

SpareBank 1 SR-Bank styres gjennom rammeverket for compliance som fremkommer av bankens

compliancepolicy, og som skal sikre at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende implementering og etterlevelse av lover og forskrifter.

Fokusområder er fortløpende oppfølging av etterlevelse av gjeldende regelverk og å sørge for at konsernet har beste tilpasning til kommende endringer i regelverk.

SpareBank 1 SR-Bank sin compliancefunksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor complianceområdet. Konserndirektør for compliance rapporterer direkte til konsernsjef og styret. Verdipapirforetaket og datterselskaper har egne complianceansvarlige der dette er påkrevd.

Lederne i konsernet er operativt ansvarlige for praktisk implementering og etterlevelse av lover og forskrifter. Alle medarbeidere er ansvarlige for at de til daglig etterlever og forstår gjeldende lover og forskrifter.

15. FORKORTELSER OG DEFINISJONER

Forklaring på forkortelser som ofte blir benyttet i Pilar 3:

Forkortelse	Forklaring
IRB	Interne målemetoder (Internal Rating Based)
PD	Misligholdssannsynlighet (Probability of Default)
DR	Faktisk mislighold (Default Rate)
EAD	Eksponering ved mislighold (Exposure at Default)
KF	Konverteringsfaktor (andel av ubenyttet trekkrettighet som forventes trukket opp gitt mislighold)
LGD	Tap gitt mislighold (Loss Given Default)
PM	Personmarkedet
BM	Bedriftsmarkedet

VEDLEGG

Viser til eget vedlegg (Excel) som oppdateres kvartalsvis.